

**UCHWAŁA NR LXX/622/2023
RADY GMINY WĄGROWIEC**

z dnia 26 października 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wągrowiec na lata 2024-2027**

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939, 2600), Rada Gminy uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wągrowiec na lata 2024-2027, wpisujący się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wągrowiec, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wągrowiec.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Przewodniczący Rady Gminy

Ryszard Andrzejewski

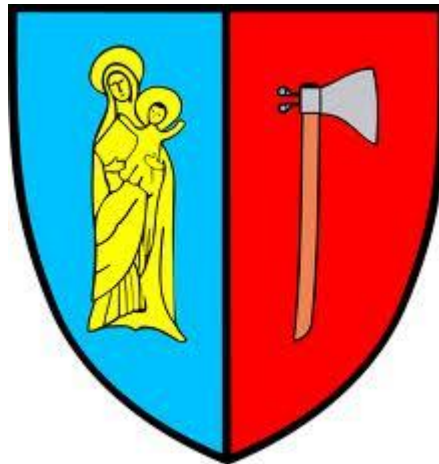
Załącznik

do Uchwały Nr LXX/622/2023

Rady Gminy Wągrowiec

z dnia 26 października 2023 r.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2027

Spis treści

I. Wprowadzenie	3
II. Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w zakresie problematyki uzależnień oraz przemocy domowej w Gminie Wągrowiec	5
1. Liczba mieszkańców.....	5
2. Bezrobocie	5
3. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów uzależnień (dane szacunkowe według PARPA).....	5
4. Lokalne zagrożenia społeczne wśród dorosłych mieszkańców Gminy Wągrowiec	6
5. Badania wśród sprzedawców napojów alkoholowych na terenie Gminy Wągrowiec	15
6. Badania w szkołach Gminy	17
7. Rynek napojów alkoholowych na terenie Gminy Wągrowiec.	28
8. Wpływy z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i wartość sprzedaży	29
9. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wągrowcu.....	31
10. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wągrowiec.....	32
11. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	33
12. Poradnia Leczenia Uzależnień w Wągrowcu	35
13. Komenda Powiatowa Policji w Wągrowcu	36
III. Mapa problemów wynikających z diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych w zakresie problematyki uzależnień oraz przemocy domowej na terenie Gminy Wągrowiec.	38
IV. Cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.....	38
V. Organizacyjne zasoby Gminy:	49
VI. Koordynowanie i realizowanie zadań Gminnego Programu.	49
VII. Finansowanie zadań Gminnego Programu.	49

I. Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2027 określa sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zgodnie z założeniami Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zadaniem własnym Gminy jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności zadania te obejmują:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Podobne zadania wytycza Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii, zgodnie z którą do zadań własnych Gminy należy przeciwdziałanie narkomanii. Zadania realizujące ww. założenia obejmują:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,

3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

W celu realizacji w/w zadań Rada Gminy Wągrowiec uchwala Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2027, zwany dalej Gminnym Programem. Gminny Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków, uwzględnia cele operacyjne związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii określone w Narodowym Programie Zdrowia oraz stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. W Gminnym Programie uwzględniono również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Podstawą prawną opracowania i realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939, 2600)
3. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1608, z 2023 r. poz. 1718).
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 535, 289, 1606).
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642).

Program jest otwarty i ma charakter ramowy. W trakcie realizacji może ulegać zmianom i być wzbogacany o nowe treści w zależności od zaistniałych potrzeb. Cele i sposoby ich realizacji ujęte w Gminnym Programie mają charakter długofalowy.

II. Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w zakresie problematyki uzależnień oraz przemocy domowej w Gminie Wągrowiec

1. Liczba mieszkańców

Gmina Wągrowiec według stanu na dzień 31.12.2022r. liczyła 12 360 mieszkańców (6 172 kobiety oraz 6 188 mężczyzn), w tym 12 236 zameldowanych na stałe oraz 124 zameldowanych czasowo. Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 2 893 osób (1 434 kobiety, 1 459 mężczyzn), w wieku produkcyjnym 7 390 osób (3 427 osób, 3 963 mężczyzn), w wieku poprodukcyjnym 2 077 osób (1 311 kobiet, 766 mężczyzn). W stosunku do analogicznego okresu w roku 2020 liczba ta wzrosła o 33 osoby (na dzień 31.12.2021 r. liczba mieszkańców wynosiła 12 327, w tym 12 222 zameldowanych na stałe oraz 105 zameldowanych czasowo).

2. Bezrobocie

Według danych udostępnionych przez Powiatowy Urząd Pracy w Wągrowcu, liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z terenu Gminy Wągrowiec na dzień 31 grudnia 2022r. wyniosła 218 osób, w tym 135 kobiet. Liczba ta w stosunku do analogicznego okresu w roku 2021 wzrosła o 12 osób, w tym o 1 kobietę (na dzień 31.12.2021 r. liczba bezrobotnych wynosiła 206 osób, w tym 134 kobiety).

3. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów uzależnień (dane szacunkowe według PARPA)

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów uzależnień (dane szacunkowe wg PARPA)		w Polsce	w mieście 100 tys. Mieszkańców	w mieście 25 tys. mieszkańców	W Gminie Wągrowiec
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2 000 osób	ok. 500 osób	ok. 247 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4 000 osób	ok. 1 000 osób	ok. 495 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholowych	ok. 4 % populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4 000 osób	ok. 1 000 osób	ok. 495 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5mln	5000-7000 osób	1250-1750 osób	618-865 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z	2/3 osób dorosłych oraz 2/3	razem ok. 2 mln osób dorosłych i	razem ok. 5300 osób dorosłych i	Razem około 1330 osób dorosłych i	Razem około 660 osób

problemem alkoholowym	dzieci z tych rodzin	dzieci	dzieci	dzieci	dorosłych i dzieci
-----------------------	----------------------	--------	--------	--------	--------------------

Tabela 1. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe PARPA)

Przyjmując szacunki Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można zakładać, że w Gminie Wągrowiec jest:

- osób uzależnionych od alkoholu – około 247;
- osób dorosłych, żyjących w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice) – około 495;
- dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików – około 495;
- osób pijących szkodliwie – między 618 a 865;
- osób doznających przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym – około 660.

Osoby te wymagają szczególnego zainteresowania oraz otoczenia wsparciem i pomocą.

4. Lokalne zagrożenia społeczne wśród dorosłych mieszkańców Gminy Wągrowiec¹

W pierwszej połowie 2023 r. została przeprowadzona diagnoza lokalnych problemów społecznych, skoncentrowana w szczególności na problematyce uzależnień oraz przemocy domowej. Wśród dorosłych mieszkańców gminy, w badaniu wzięło udział 100 osób, w tym 69 kobiet oraz 31 mężczyzn. Średnia wieku respondentów wyniosła 45 lat.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących: postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym; zagadnienia związane z tematyką uzależnień, z występowaniem na terenie gminy zjawiska przemocy domowej, poznanie opinii mieszkańców gminy na temat potrzeby realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień.

<i>Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców</i>				
Problem	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Przemoc domowa	9%	60%	18%	13%
Uzależnienia behawioralne (hazard, uzależnienie od Internetu, nowoczesne technologie)	20%	51%	21%	8%
Uzależnienie od alkoholu	16%	41%	22%	21%

¹ Ukazane dane pochodzą z Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych 2023 r. opracowanych na zlecenie GOPS Wągrowiec dla Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Bezrobocie	10%	34%	19%	37%
Bieda, ubóstwo	11%	36%	32%	21%
Bezdomność	2%	6%	21%	71%
Przestępczość	5%	15%	35%	45%
Uzależnienia od narkotyków, dopalaczy	3%	7%	40%	50%
Przemoc rówieśnicza w szkole	2%	8%	51%	39%

Tabela 2. Problemy społeczne w opinii mieszkańców Gminy Wągrowiec

Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców Gminy Wągrowiec najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są: uzależnienia behawioralne (71%), przemoc domowa (69%) oraz uzależnienie od alkoholu (57%).

	Bardzo powszechne	Dość powszechne	Dość rzadkie	Bardzo rzadkie	Nie występuje
Alkoholizm	14%	37%	24%	17%	8%
Narkomania	3%	9%	33%	33%	22%
Nikotynizm	4%	35%	41%	19%	1%
Zakupoholizm (uzależnienie od zakupów)	9%	29%	27%	26%	9%
Pracoholizm (uzależnienie od pracy)	5%	23%	38%	21%	13%
Siecioholizm (uzależnienie od Internetu)	9%	24%	35%	21%	11%
Uzależnienie od hazardu	4%	24%	40%	20%	12%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, jedzeniowoholizm)	5%	19%	32%	27%	17%

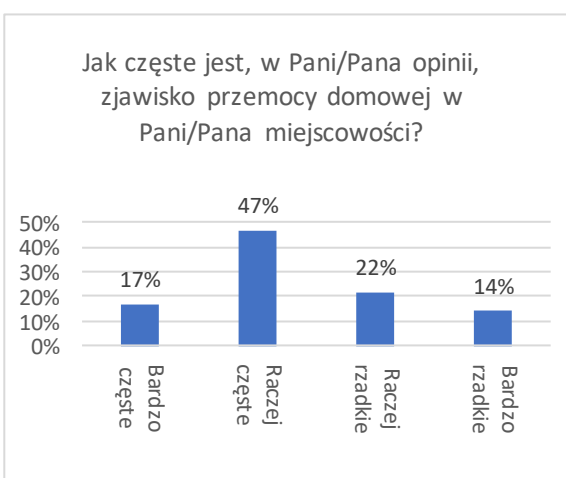
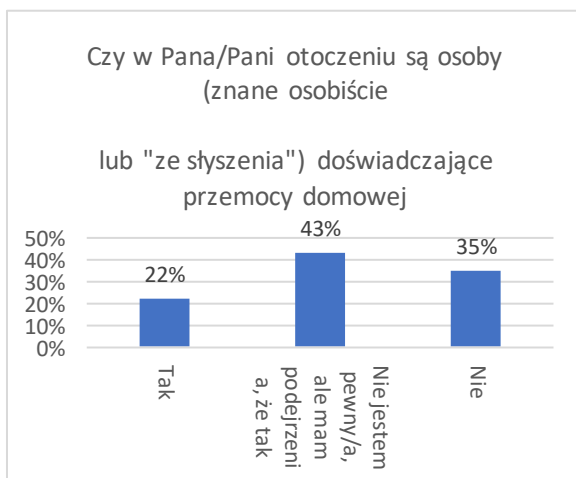
Tabela 3. Opinia mieszkańców Gminy Wągrowiec na temat różnego rodzaju uzależnień

Ankietowani mieszkańcy Gminy Wągrowiec uznali, że uzależnieniami bardzo powszechnymi w ich środowisku są: alkoholizm 51%, nikotynizm (39%) oraz zakupoholizm (38%) i siecioholizm (33%).

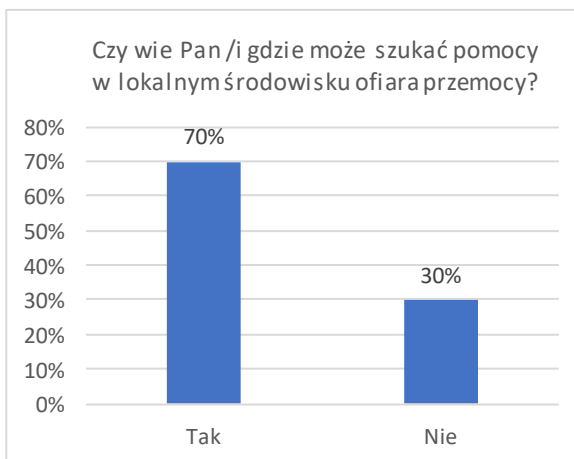
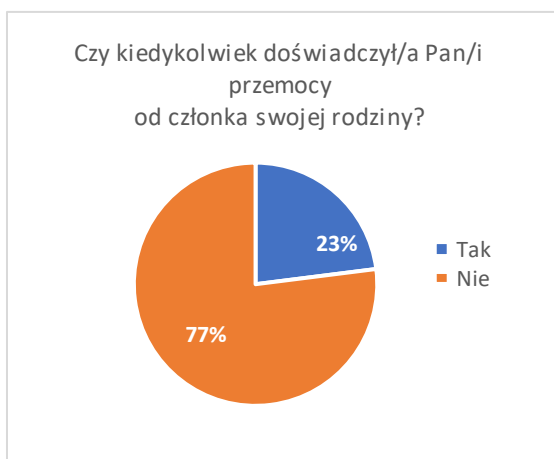
Przemoc domowa

Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając.

W wyniku przeprowadzonych badań 22% mieszkańców Gminy Wągrowiec deklaruje, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej, a 43% podejrzewa, że do tego chodzi. Należy pamiętać, że przemoc jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób jej doznających nie zgłasza się po pomoc, ani też nie sygnalizuje, że jej doświadcza.

Zjawisko przemocy domowej, zdaniem mieszkańców Gminy Wągrowiec, jest raczej częste – 47%, grupa 22% badanych wskazała, że jest ono raczej rzadkie, a jedynie 14% określiło je jako bardzo rzadkie.

Wśród badanej grupy osób 23% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny.

Badani zostali zapytani również o rodzaj doświadczanej przemocy. Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiała się przemoc psychiczna – 13%, ekonomiczna – 5% oraz fizyczna –

5%. Zdaniem ankietowanych mieszkańców Gminy Wągrowiec przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać kolejno w: odmiennym zdaniu członków rodziny (37%); braku posłuszeństwa dzieci (22%); braku pracy wśród członków rodziny (17%); nieumiejętności radzenia sobie z problemami (11%); stresie (7%); złej sytuacji materialnej (4%); chorobie psychicznej (2%).

Zbadano również świadomość mieszkańców na temat funkcjonowania w lokalnym środowisku instytucji, do których po pomoc mogłaby zgłosić się ofiara przemocy domowej. Według deklaracji 70% badanych wskazało, że posiada taką wiedzę i wymieniało następujące instytucje: pomoc społeczna, policja oraz sąd.

Spożywanie alkoholu

Przyjęło się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania.² . Jak wynika z badania przeprowadzonego w 2019 roku przez CBOS wśród Polaków powszechny jest pogląd, że nadużywanie alkoholu jest w naszym kraju dużym problemem (91%). Tylko 6% badanych uważa, że jest to mały problem, a 3% nie ma zdania w tej sprawie³.

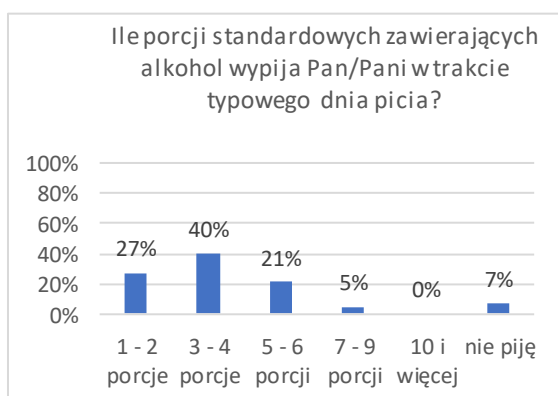
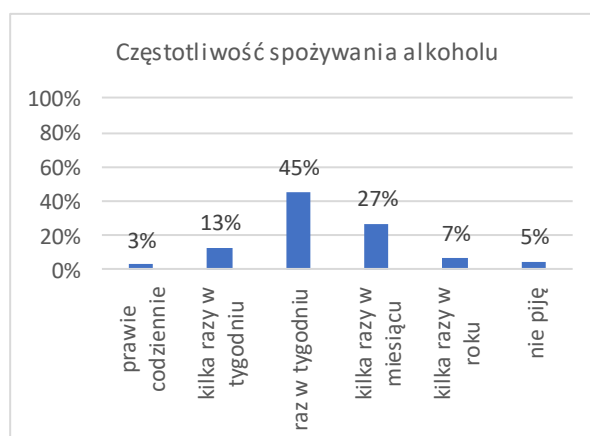
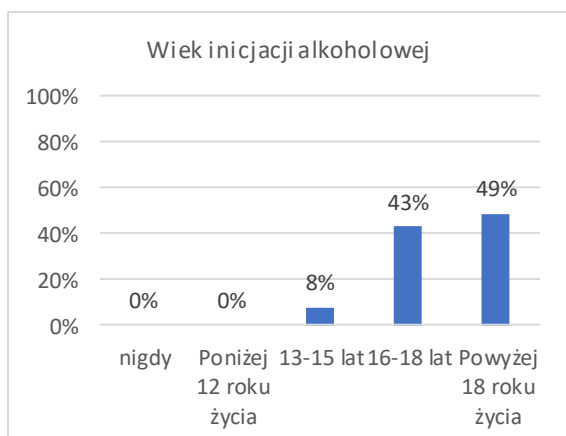
W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców gminy na temat alkoholu. Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej: 49% ankietowanych deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności. 43% osób wskazało na wiek między 16 a 18 r. ż., kolejne 8% na wiek poniżej 15 lat.

Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol raz w tygodniu (45%) oraz kilka razy w miesiącu (27%) a także kilka razy w tygodniu (13%). 3% osób przyznało się do spożywania alkoholu prawie codziennie, a 5% deklaruje abstynencję

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki). Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3-4 (40%), 1-2 (27%) oraz 5-6 (21%) porcji alkoholu.

² Centrum Badań Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

³ Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

Zapytano także mieszkańców Gminy Wągrowiec o rodzaj najczęściej spożywanego przez nich alkoholu. Najczęściej pojawiającą się odpowiedzią jest piwo (39%) potem wino (36%) oraz wódka i whisky (po 9%). 7% badanych zadeklarowało, że nie spożywa alkoholu regularnie.

Do najczęściej wskazywanych okazji i motywów sięgania po alkohol mieszkańcy wskazują kolejno: dla odreagowania emocji (49%), dla dodania sobie odwagi (25%), dla towarzystwa (11%) oraz podczas uroczystości (8%). Niepokojący wydaje się wskaźnik sugerujący, że dla większości (64%) badanych alkohol jest źródłem radzenia sobie z przeżywanymi emocjami.

Oдноśnie ilości punktów sprzedaży alkoholu 9% mieszkańców Gminy Wągrowiec uważa, że w okolicy znajduje się zbyt mała liczba punktów, w których można kupić alkohol, a dla 6% ankietowanych takich miejsc jest za dużo. Jednocześnie 85% respondentów deklaruje, że na terenie gminy jest ich odpowiednia liczba.

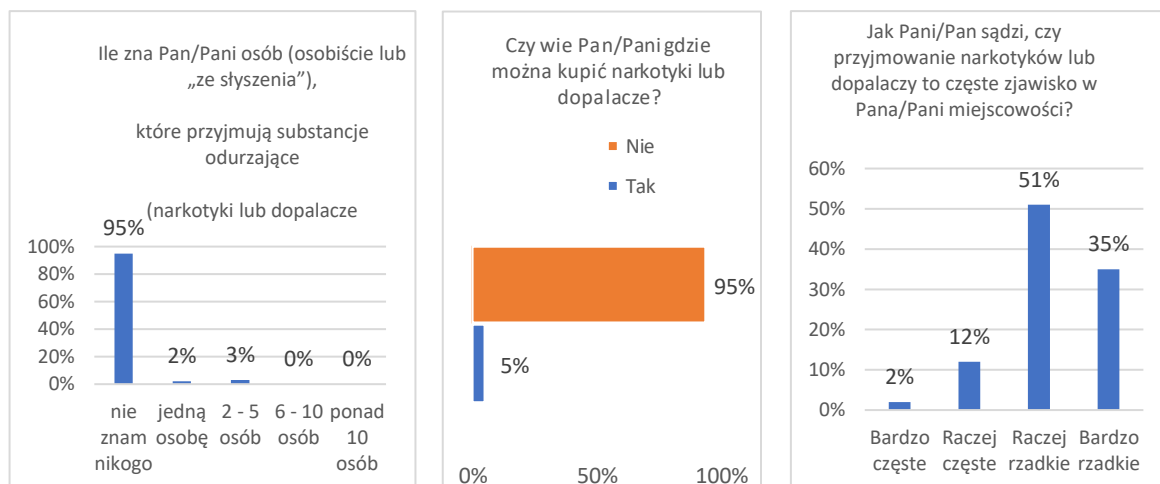
Łącznie 20% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych, bądź kontrolować jego sprzedaż. Jednocześnie, łącznie 42% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. Łącznie 45% respondentów przychyli się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

100% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu. 92% badanych twierdzi, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych. Łącznie 100% badanych mieszkańców nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.

Mieszkańcy Gminy Wągrowiec, zostali również zapytani o to, czy wiedzą, gdzie może otrzymać pomoc osoba uzależniona od alkoholu – 67% badanych wskazało, że nie posiada takiej wiedzy. Z kolei 33% deklarujących posiadanie wiedzy na temat takich miejsc wskazywało na: GOPS, Klub AA, lekarza czy psychologa.

Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców gminy na temat innych substancji odurzających. 5% z badanych zadeklarowało, że zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne takie jak narkotyki lub dopalacze. 95% wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu takich osób. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazła się: marihuana i haszysz (6%).

95% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Ankietowani mieszkańcy Gminy Wągrowiec oceniają, że zjawisko przyjmowania narkotyków czy dopalaczy jest zjawiskiem: bardzo i raczej rzadkim (łącznie 86%) w ich miejscowości. Dodatkowo 96% deklaruje, że nigdy nie próbowało tych substancji.

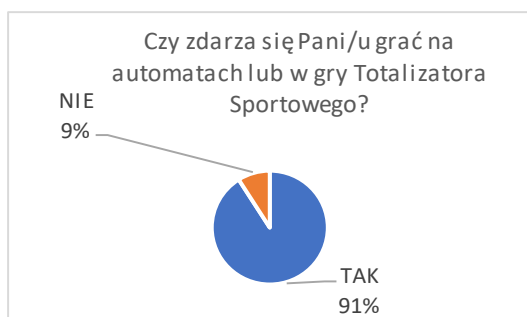
Uzależnienia behawioralne - uzależnienie od gier hazardowych

Uzależnienie od hazardu należy do uzależnień behawioralnych i jest definiowane, jako powtarzające się działanie, które nie może być kontrolowane i jest ze szkodą dla osoby uzależnionej, jej wartości, zobowiązań społecznych, zawodowych, ekonomicznych i rodzinnych, oraz związanych z naruszaniem norm społecznych i prawa. Jest określane jako patologiczny hazard, nałogowe granie, hazard przymusowy. Bywa nazywane ukrytym nałogiem, bowiem w przeciwieństwie do innych uzależnień nie wywołuje widocznych dla otoczenia symptomów i można go dość łatwo ukryć. O diagnozie tego zaburzenia nie

decyduje rodzaj uprawianej gry, lecz sposób grania, który z czasem staje się sensem życia dla osoby uzależnionej i główną motywacją życiową. Aktywność związana z graniem jest dominującą aktywnością, która często prowadzi do utraty pracy, rodziny, dóbr materialnych i marginalizacji społecznej. Bez względu na ponoszone koszty nałogowy hazardzista wraca do gry.

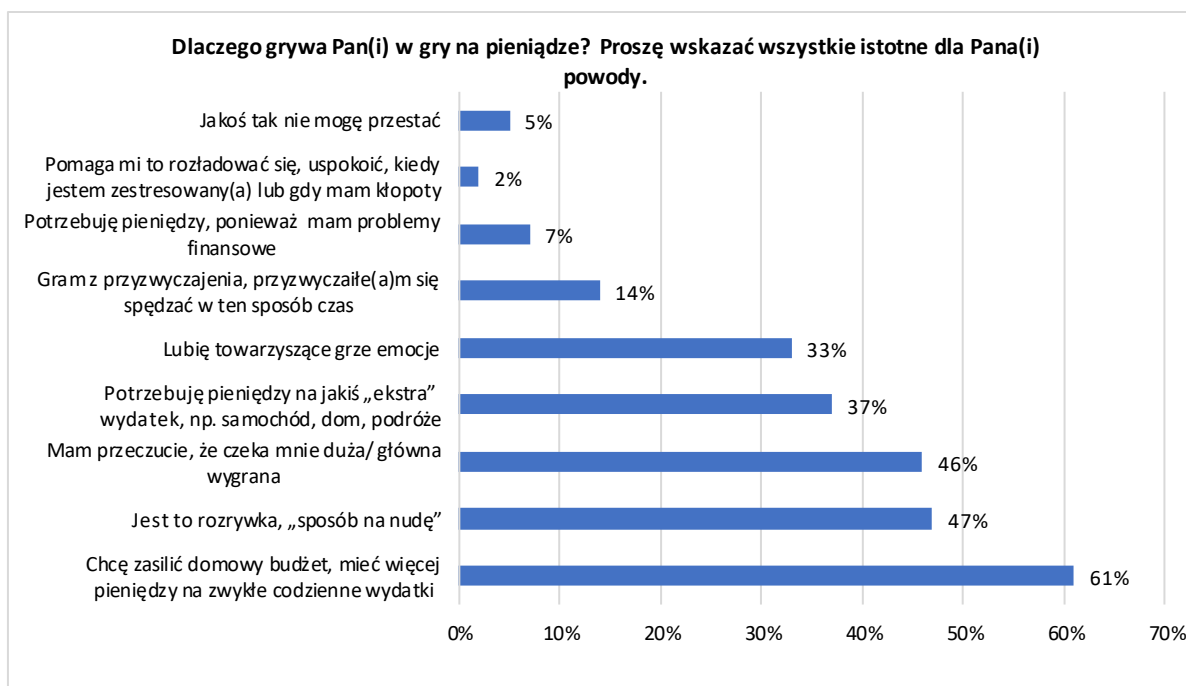
W Polsce problem patologicznego uzależnienia narasta i choć staje się coraz bardziej powszechny, to świadomość społeczna konieczności leczenia tej choroby, jak i samych form pomocowych pozostaje ciągle marginalna. Niebezpiecznym jest to, że inicjacja hazardowa dotyka osoby w coraz młodszym wieku. We współczesnym świecie, zagrożenie ryzykiem nałogu hazardowego jest związane z preferowanym sposobem spędzania relaksacyjnego czasu i łatwym dostępem do nowych typów hazardu np. internetowego czy publiczne miejsca pełne elektronicznych gier.⁴

Uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Anketowani zostali zapytani o ich doświadczenia związane z grami hazardowymi na pieniądze. Wyniki wskazują, że wśród dorosłych mieszkańców Gminy Wągrowiec zaledwie 9% nigdy nie grało w gry hazardowe na pieniądze, a 91% przyznało, iż uczestniczyli w takiej formie hazardu wskazując na gry liczbowe Totalizatora Sportowego. Według ankietowanych hazardowe internetowe gry na pieniądze są mniej popularne w porównaniu ze stacjonarnymi.

Przyczyny podejmowania gier hazardowych na pieniądze, na jakie wskazują ankietowani:

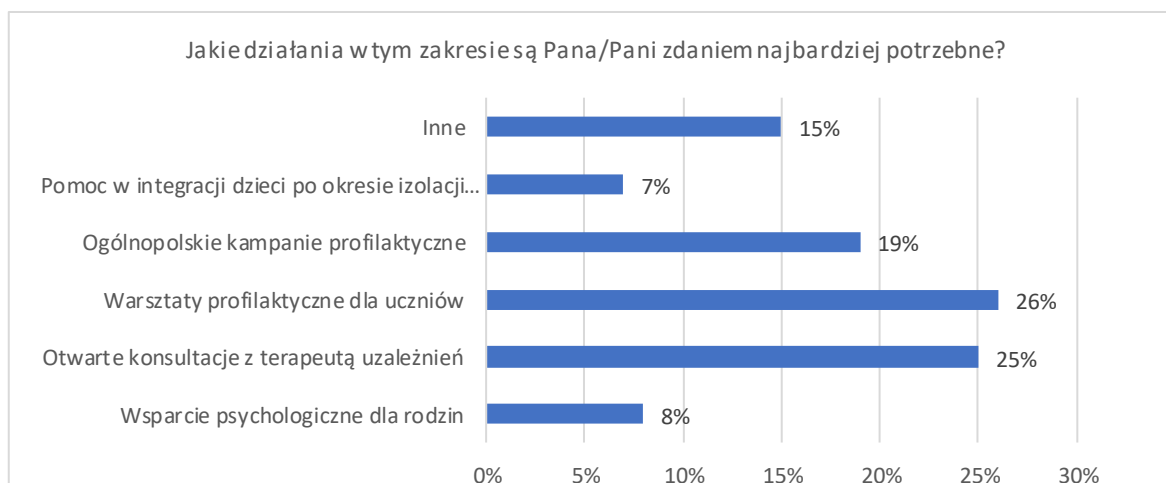
⁴ www.salusprodomo.pl

Potrzeba realizacji działań profilaktyki uzależnień w opinii mieszkańców Gminy Wągrowiec

Mieszkańcy Gminy Wągrowiec w 85% dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

Respondenci, którzy dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień zostali poproszeni o wskazanie, które z działań są w ich opinii najbardziej potrzebne. Wyniki prezentuje tabela poniżej:

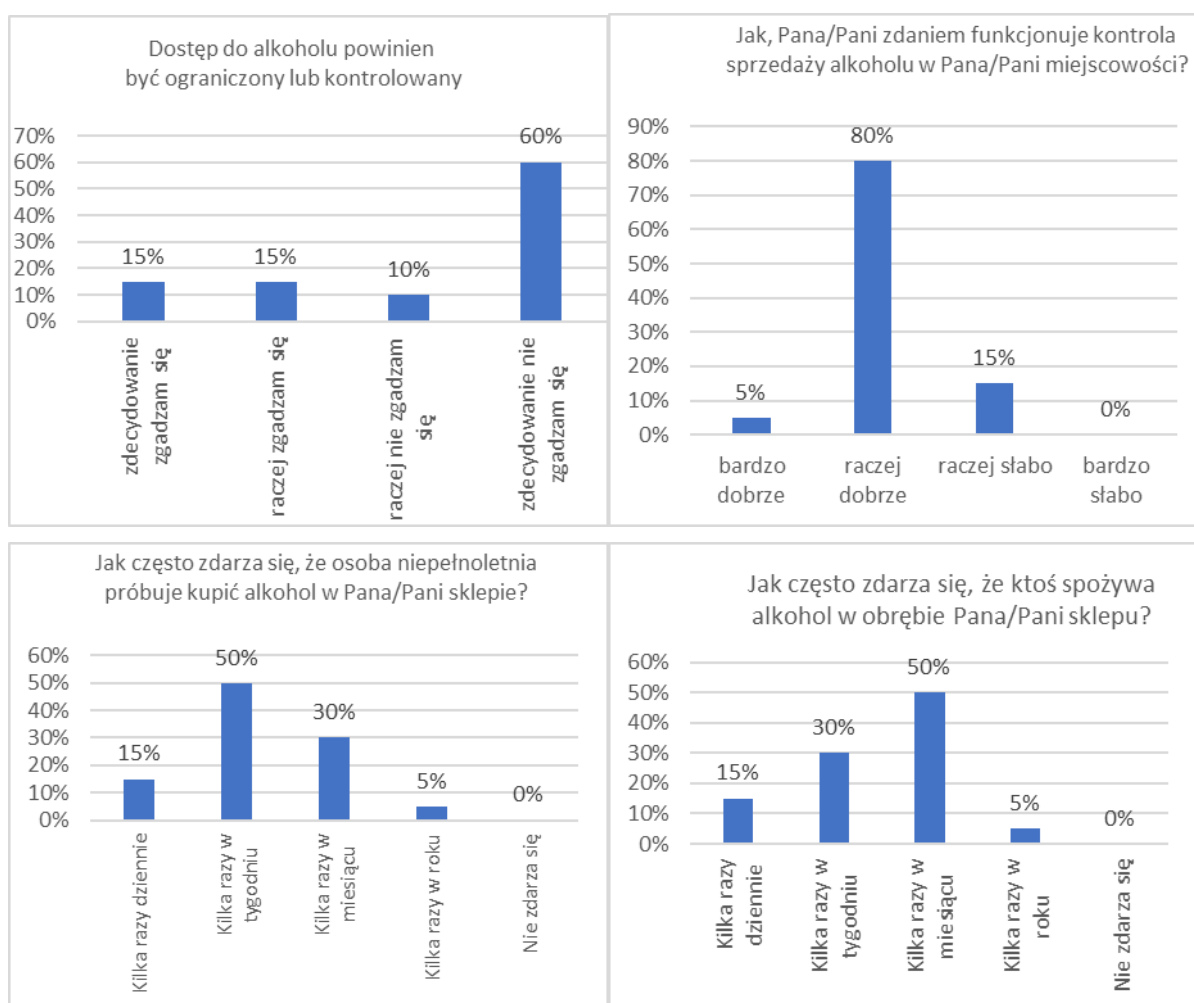

Podsumowując, w opinii mieszkańców Gminy Wągrowiec:

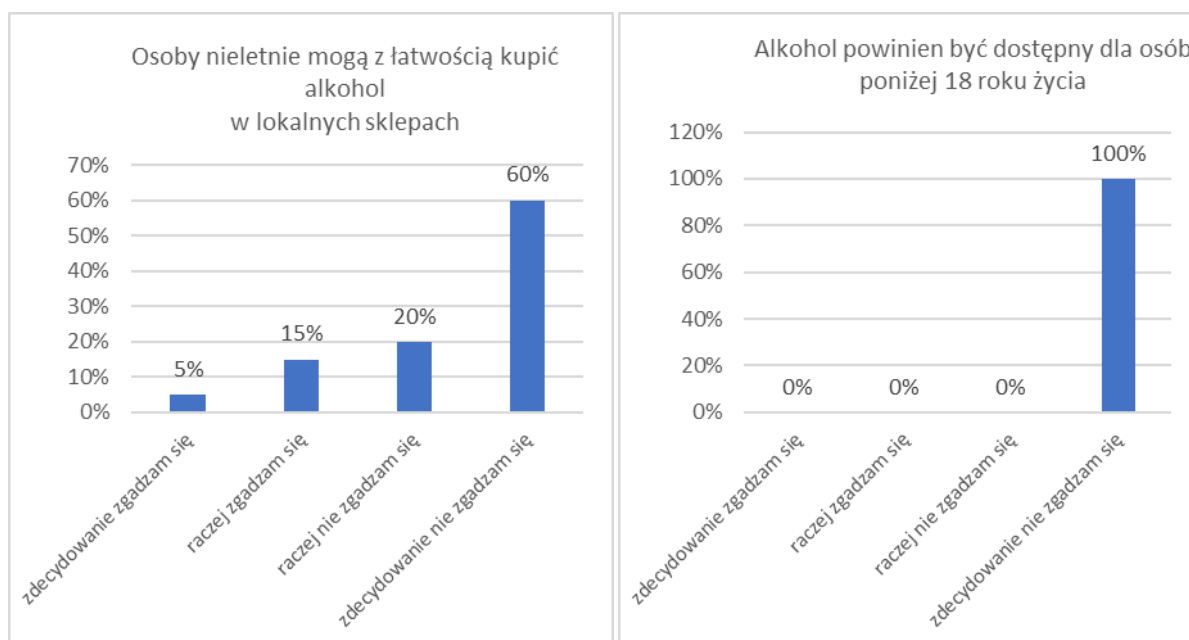
- najistotniejszymi problemami społecznymi są uzależnienia behawioralne, przemoc domowa, oraz uzależnienie od alkoholu. Z kolei bardzo powszechnymi zjawiskami uzależnień w ich środowisku są: alkoholizm, nikotynizm oraz zakupoholizm;
- według wyników przeprowadzonego badania mieszkańcy odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o wysokim poziomie ryzyka – badani regularnie spożywają alkohol (przynajmniej raz w tygodniu 45%, kilka razy w tygodniu 13%, codziennie 3% ankietowanych);
- 67% ankietowanych przyznało, że nie posiada wiedzy na temat miejsc w lokalnym środowisku, w których osoby borykające się z problemem uzależnienia od alkoholu mogą uzyskać pomoc;
- ankietowani mieszkańcy Gminy Wągrowiec oceniają, że zjawisko przyjmowania narkotyków czy dopalaczy jest zjawiskiem: bardzo i raczej rzadkim (łącznie 86%), a jako głównie stosowane substancje psychoaktywne wskazują marihuanę i haszysz;
- problem uzależnienia od gier hazardowych na terenie Gminy Wągrowiec jest zauważalny - większość mieszkańców przyznaje, że grywa w gry na pieniądze (91% grywa w gry Totalizatora Sportowego, 77% w inne gry na pieniądze);
- problem przemocy w lokalnej społeczności jest zauważalny (22% mieszkańców zna osoby doświadczające przemocy, a 43% podejrzewa przemoc), ponadto 23 % grupa badanych dorosłych mieszkańców deklaruje, że doświadczyła przemocy od członka swojej rodziny;
- 70% mieszkańców posiada wiedzę na temat miejsc, w których osoba doświadczająca przemocy może uzyskać pomoc w lokalnym środowisku;
- 85% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Badani wskazali szczególnie na potrzebę organizacji: warsztatów profilaktycznych dla uczniów, otwartych konsultacji terapeuty uzależnień, udział w ogólnopolskich kampaniach, wsparcia psychologicznego dla rodzin oraz pomocy w integracji dzieci po okresie izolacji spowodowanym pandemią

5. *Badania wśród sprzedawców napojów alkoholowych na terenie Gminy Wągrowiec*⁵

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, zarówno przez nieletnich, jak i dorosłych. W pierwszej połowie 2023 r. została przeprowadzona diagnoza lokalnych problemów społecznych, a wśród grupy badanych osób znaleźli się sprzedawcy napojów alkoholowych, w punktach sprzedaży na terenie Gminy Wągrowiec. Grupa badana stanowiła 20 osób. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 47 lat.

⁵ Ukazane dane pochodzą z Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych 2023 r. opracowanych na zlecenie GOPS Wągrowiec dla Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

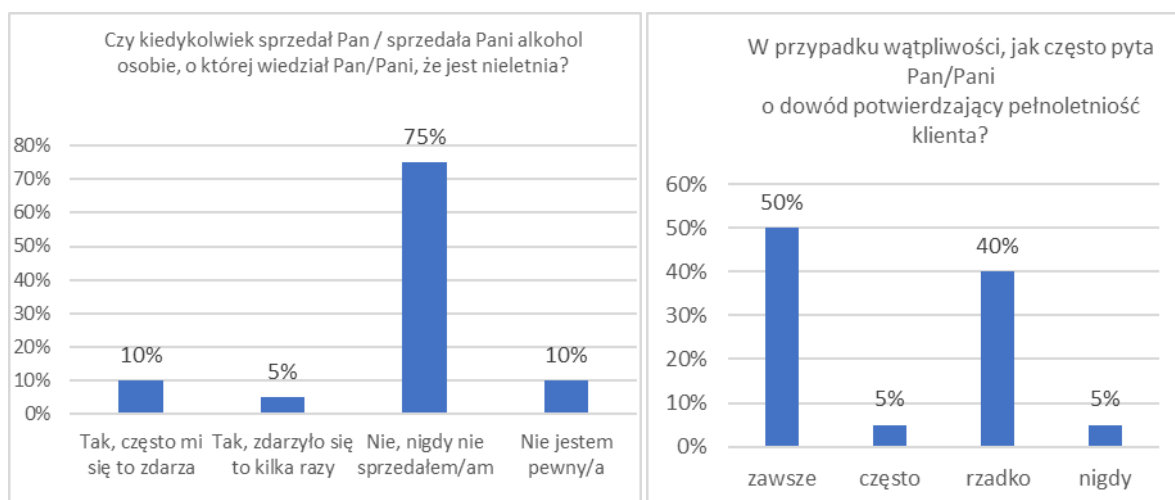

Łącznie 30% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 70% wyraża zdania przeciwne, czyli, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli. Łącznie 85% badanych ocenia funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu w Gminie Wągrowiec raczej dobrze i bardzo dobrze.

20% sprzedawców napojów alkoholowych zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu. Natomiast łącznie 80% ankietowanych przychyliła się do stwierdzenia, że zakup ten nie jest łatwy. Ponadto 100% sprzedawców uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia. Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Wągrowiec deklarują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się najczęściej kilka razy w tygodniu (50%) oraz kilka razy w miesiącu (30%).

Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się częstym zjawiskiem. 30% badanych stwierdziło, że zdarza się to kilka razy w tygodniu, a 15%, że codziennie.

W przypadku wątpliwości, co do wieku 50% badanych zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a 5% robi to często. Natomiast rzadko robi to aż 40% badanych. 75% sprzedawców napojów alkoholowych z Gminy Wągrowiec deklaruje, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie, która budziła wątpliwości co do pełnoletniości. W przypadku wątpliwości, co do wieku 50% badanych zawsze sprawdza dowody.

Podsumowując:

- rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy nieodpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol tylko 50% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek. Dodatkowo, zestawiając te wyniki z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu Gminy Wągrowiec, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych
- spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się częstym zjawiskiem (30% kilka razy w tygodniu, 15% codziennie).

6. Badania w szkołach Gminy⁶

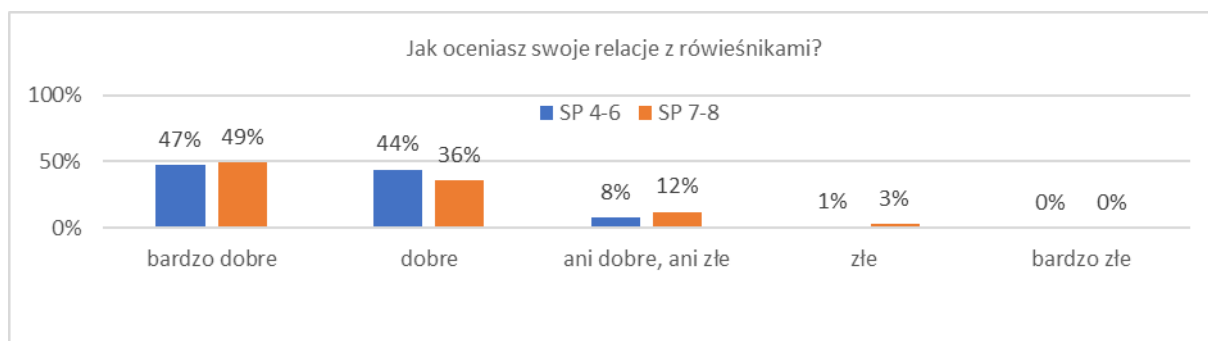
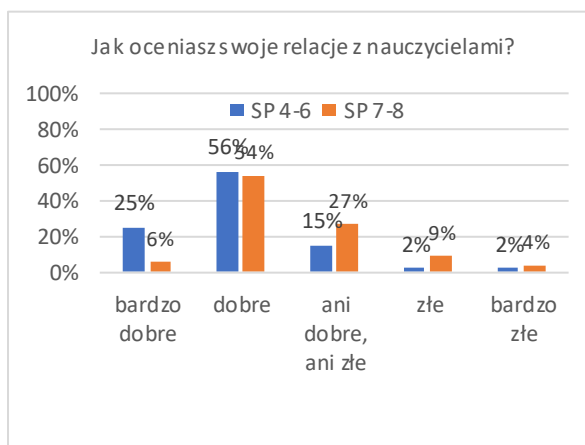
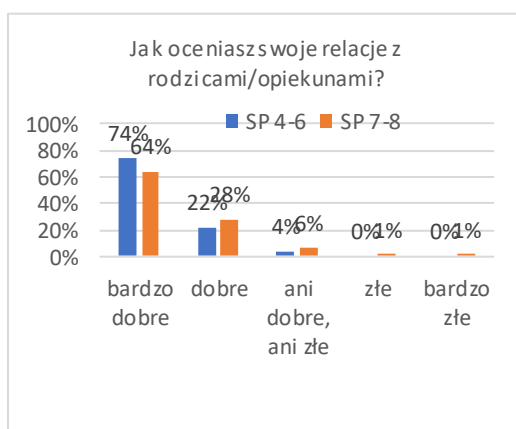
W pierwszej połowie 2023 r. została przeprowadzona diagnoza lokalnych problemów społecznych, skoncentrowana w szczególności na problematyce uzależnień oraz przemocy domowej. W badaniu udział wzięli także uczniowie szkół podstawowych Gminy Wągrowiec uczęszczających do klas 4-6 oraz 7-8. W badaniu wzięło łącznie udział 407 uczniów, w tym 248 z klas 4-6 oraz 159 z klas 7-8.

Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Klimat szkoły jest jednym z tych elementów środowiska społecznego, które w istotny sposób mogą modyfikować procesy socjalizacyjne i rozwojowe. Wyniki badań mówią o tym, że postrzeganie przez uczniów swoich związków ze szkołą i z nauczycielami jako przeważnie pozytywnych, jest związane z mniejszym rozpowszechnieniem zachowań ryzykownych młodzieży, w tym: używania substancji psychoaktywnych, stosowania

⁶ Ukazane dane pochodzą z Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych 2023 r. opracowanych na zlecenie GOPS Wągrowiec dla Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

przemocy, ryzykownych zachowań seksualnych oraz zaburzeń emocjonalnych i zachowania⁷.

Uczniowie w Gminie Wągrowiec deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami: klasy 4-6: łącznie 96%; klasy 7-8: łącznie 92%. Ponadto uczniowie deklarują w większości bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami: klasy 4-6: łącznie 81%; SP 7-8: łącznie 60%. Zauważyć można, że więzi z nauczycielami są słabsze niż z rodzicami, a także osłabiają się wraz ze wzrostem wieku uczniów.

Ankietowani uczniowie oceniają relacje z rówieśnikami w większości bardzo dobrze lub dobrze - klasy 4-6: łącznie 91%; klasy 7-8: łącznie 85%.

Powyższe wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w Gminie Wągrowiec, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

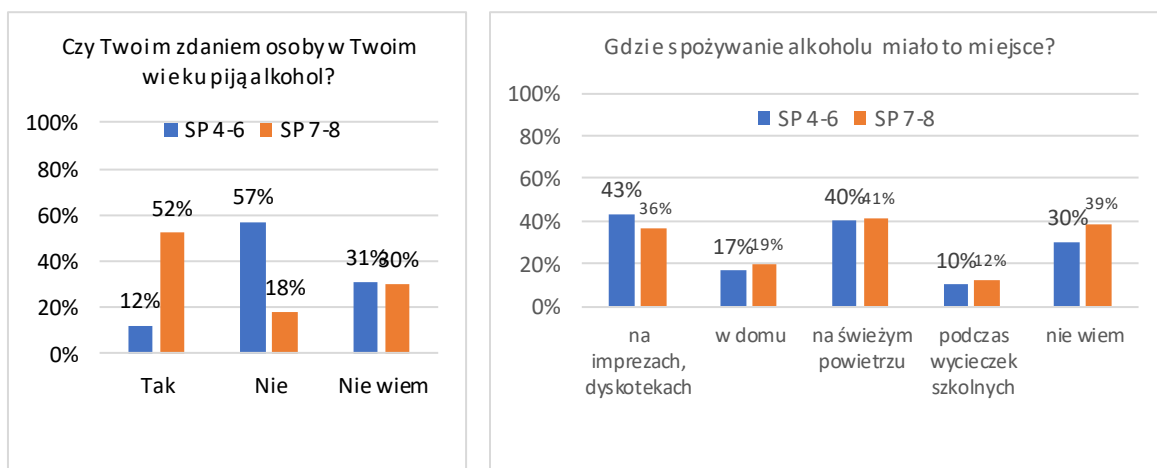
Alkohol

Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu,

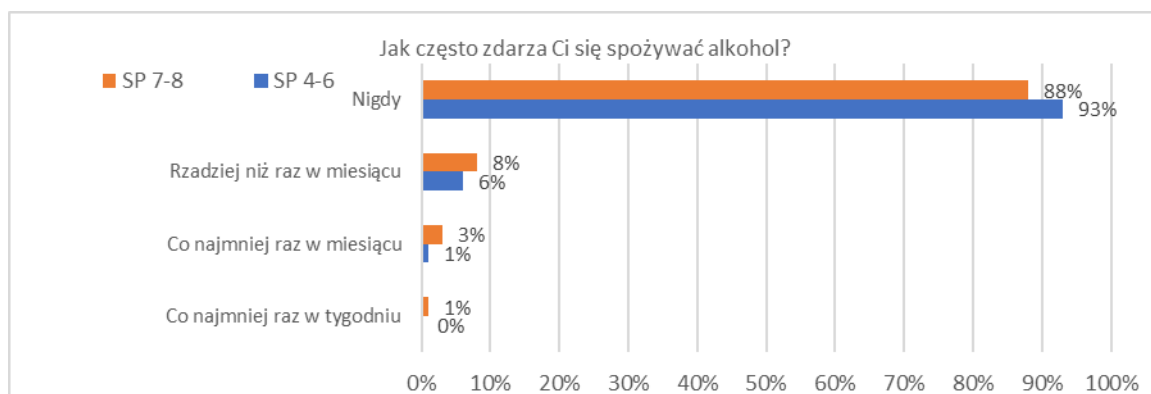
⁷ K. Ostaszewski, *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resilience*, Warszawa 2014.

których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie. Jak wynika z badań ESPAD (Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach na temat Używania Alkohol i Narkotyków) z 2019 roku napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80% uczniów z młodszej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy⁸.

Według subiektywnej oceny ankietowanych na terenie Gminy Wągrowiec uczniów wynika, że wśród ich rówieśników 12% uczniów klas 4-6 oraz aż 52% uczniów klas 7-8 pije alkohol. Jako miejsca, w których uczniowie spożywają alkohol wskazywano najczęściej na: spotkania na świeżym powietrzu oraz imprezy/dyskoteki. Jeśli chodzi o powody z jakich młodzi ludzie sięgają po alkohol, respondenci wskazywali, że ich rówieśnicy najczęściej sięgają po używki z uwagi na chęć zaimponowania innym (klasy 4-6: 51%, klasy 7-8: 49%), dla lepszej zabawy (klasy 4-6: 8%, klasy 7-8: 28%) oraz, co niepokojące, aby zapomnieć o kłopotach (klasy 4-6: 12%, klasy 7-8: 18%).

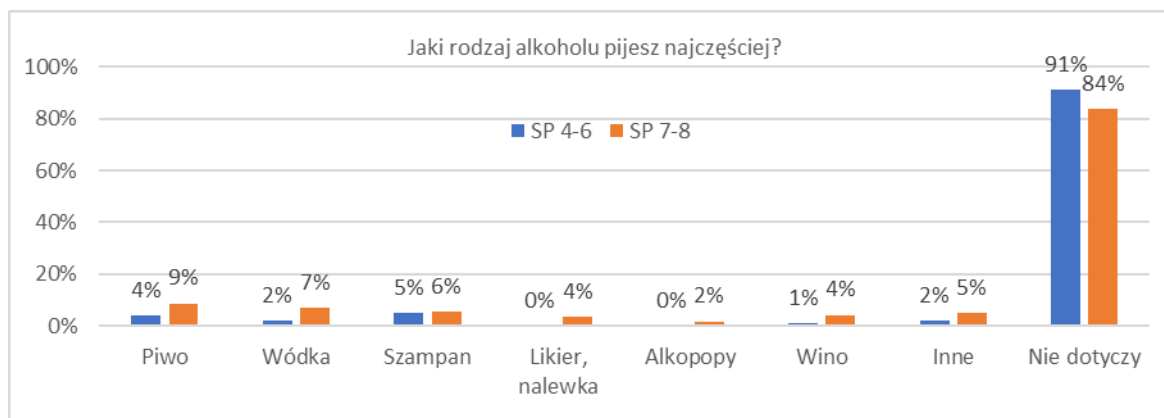

W celu zbadania ilu uczniów, którzy mają za sobą inicjację alkoholową – zapytano o to, jak często zdarza się im pić alkohol. Według deklaracji inicjację alkoholową ma za sobą 7% uczniów SP 4-6 oraz 12% uczniów SP 7-8.

⁸ J. Sierosławski, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD przeprowadzonych w 2019 roku*, Warszawa 2020.

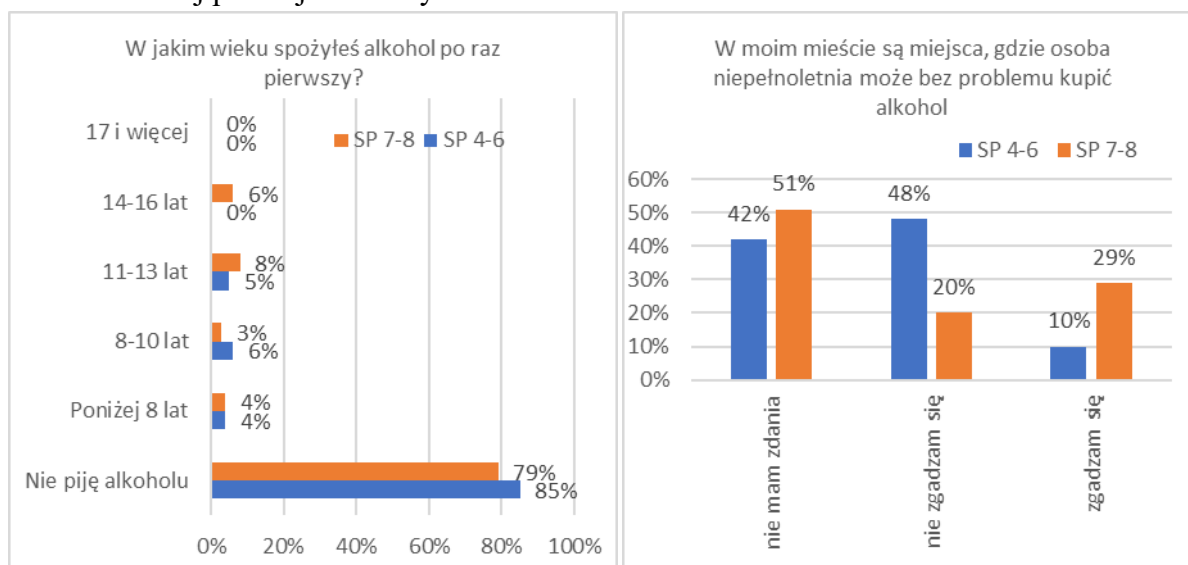
Z przeprowadzonego badania wynika, że uczniowie deklarujący spożywanie alkoholu najczęściej sięgają po piwo (klasy 7-8: 9%) oraz szampana (klasy 4-6: 5%). Niepokojący jest natomiast fakt, że uczniowie klas 7-8 deklarują również w dość wysokim odsetku sięganie po wódkę (7%), szampana (6%), likiery, nalewki (4%) oraz inne rodzaje alkoholu (5%). Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia wykres.

Wśród powodów z jakich sięgają po alkohol uczniowie, wskazywali na różnorodne przyczyny – wskazując głównie na: ciekawość, dla towarzystwa, chęć lepszej zabawy, nudę, a także złagodzenie stresu oraz zapomnienie o problemach.

Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu.

Uczniowie klas 7-8, deklarujący spożycie alkoholu, jako wiek inicjacji alkoholowej przeważnie wskazali na wiek 11-13 lat (8%), natomiast uczniowie klas 4-6 wiek 8-10 lat (6%). W obu grupach wiekowych około 4% badanych wskazywało na wiek inicjacji alkoholowej poniżej 8 roku życia.

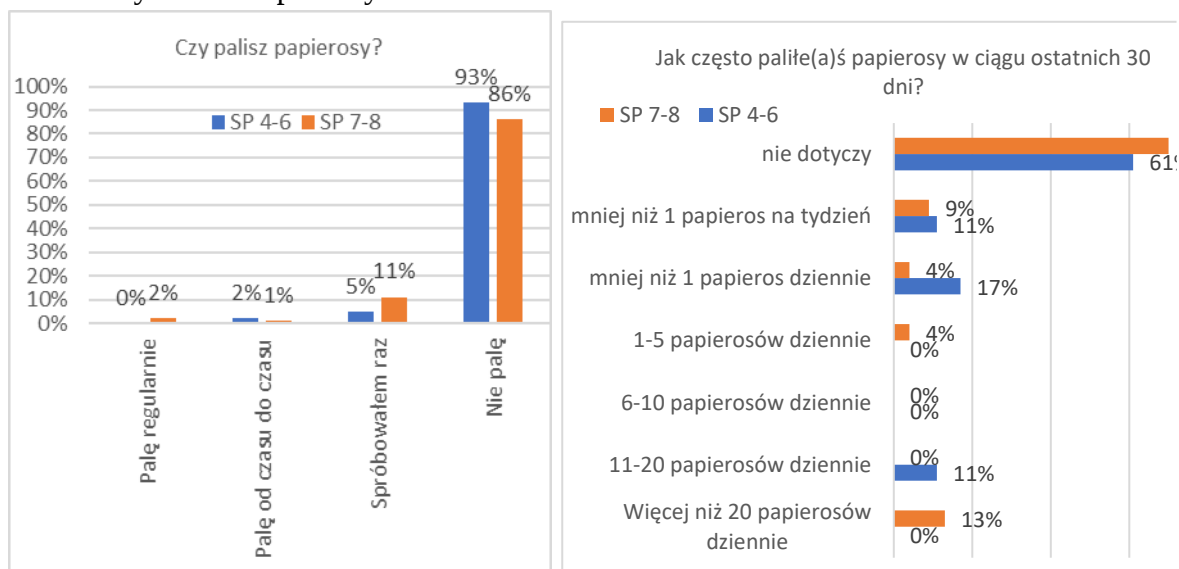

Wydaje się, że alkohol w Gminie Wągrowiec jest dość łatwo dostępny dla uczniów, ponieważ 10% uczniów klas 4-6 oraz 29% uczniów klas 7-8 – odpowiedziało, iż zna takie miejsca w swojej okolicy, gdzie osoba niepełnoletnia może bez problemu kupić alkohol.

Ponad połowa (klasy 4-6: 69%; klasy 7-8: 77%) ankietowanych uczniów ma świadomość skutków spożywania alkoholu i stwierdza, iż każdy może uzależnić się od alkoholu. Jednocześnie, nie można bagatelizować faktu, iż w przeprowadzonym badaniu część uczniów zgodziła się ze stwierdzeniem, że piwo nie jest alkoholem (po 10% w każdej grupie wiekowej). Oznacza to, że spora część badanych uczniów nie jest świadoma wpływu alkoholu na zdrowie i samopoczucie człowieka.

Papierosy

Z badania ESPAD wynika, że palenie tytoniu jest wśród uczniów z polskich szkół zachowaniem mniej powszechnym niż spożywanie alkoholu. Z deklaracji ankietowanych uczniów wynika, że inicjację nikotynową ma za sobą 7% uczniów klas 4-6 oraz 14% uczniów klas 7-8, z czego 5% młodszych i 11% starszych uczniów deklaruje, że spróbowali palenia tylko raz. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była przede wszystkim chęć spróbowania czegoś nowego (SP 7-8: 35%), namowa znajomych (klasy 4-6: 33%), a także inne niewymienione powody.

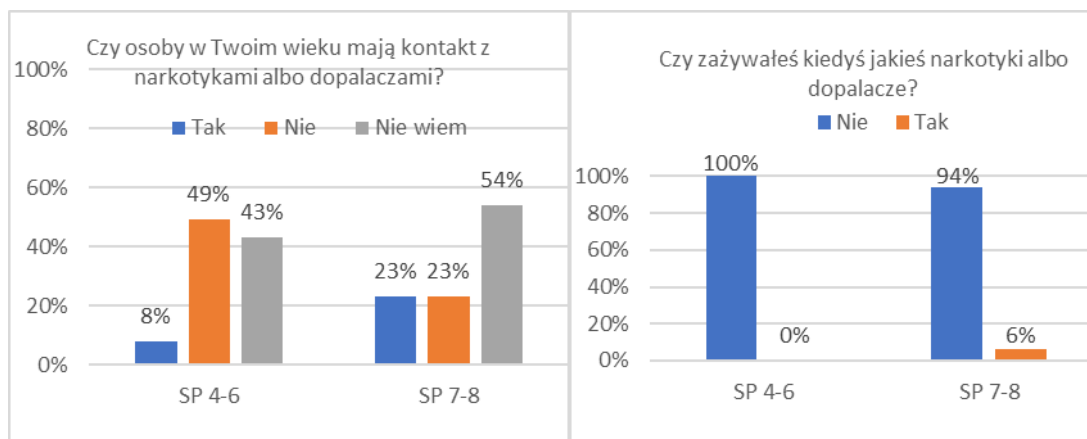

Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze

Wyniki badania ESPAD wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania wśród polskiej młodzieży substancji nielegalnych (narkotyki, dopalacze), niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21,4% młodszych uczniów i 37,0% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia

używania substancji nielegalnych wśród uczniów gimnazjów jest amfetamina (4,2%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – ekstazy (5,1%).

Wyniki przeprowadzonych w Gminie Wągrowiec badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków: 8% uczniów klas 4-6 oraz 23% uczniów klas 7-8 wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami. Jednocześnie, pojawiły się deklaracje starszych uczniów Gminy Wągrowiec, w których przyznali, że przyjmowali substancje psychoaktywnych takie jak narkotyki i dopalacze (klasy 7-8: 6%).

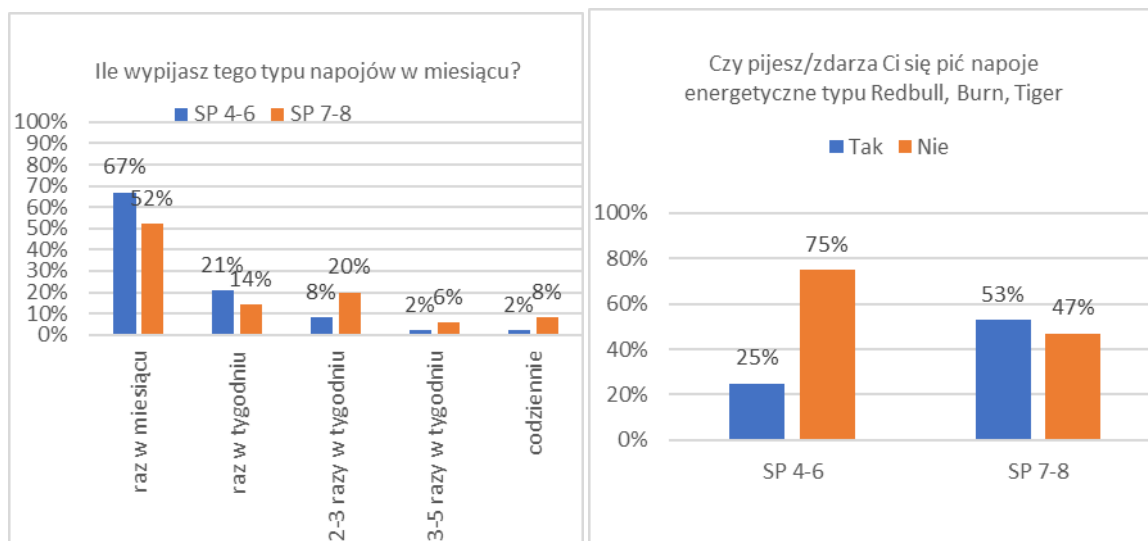
Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne (klasy 4-6: 71%; klasy 7-8: 64%). Jednakże 15% uczniów klas 7-8 twierdzi, że byłoby to łatwe. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

Napoje energetyzujące

Napoje energetyzujące są bardzo popularną używką wśród dorosłych, młodzieży oraz dzieci. W Polsce napoje energetyzujące nazywane są „energetykami”, a przecież są one słabym źródłem energii. Często napoje energetyzujące mylone są z napojami izotonicznymi, które również są bardzo popularne wśród młodzieży. Głównym zadaniem napojów izotonicznych jest chronić organizm przed odwodnieniem oraz uzupełnić niedobory elektrolitów utraconych w trakcie wzmożonej aktywności fizycznej. Napoje energetyzujące (tzw. energy drinki, napoje wysokooktanowe) to gazowane napoje bezalkoholowe, które mają działanie pobudzające.

W przekonaniu uczniów Gminy Wągrowiec, na temat napojów energetyzujących, 8% uczniów klas 4-6 oraz 15% uczniów klas 7-8 jest zdania, że napoje energetyczne są zdrowe. Co więcej, 25% uczniów z młodszej grupy oraz 53% uczniów starszych deklaruje, że pije napoje energetyczne. Uczniowie deklarujący spożywanie napojów energetycznych, najczęściej wskazywali, że piją je raz w miesiącu. Pojawiały się również odpowiedzi

uczniów mówiące o spożywaniu tego typu napojów codziennie (klasy 4-6: 2%; klasy 7-8: 8%).

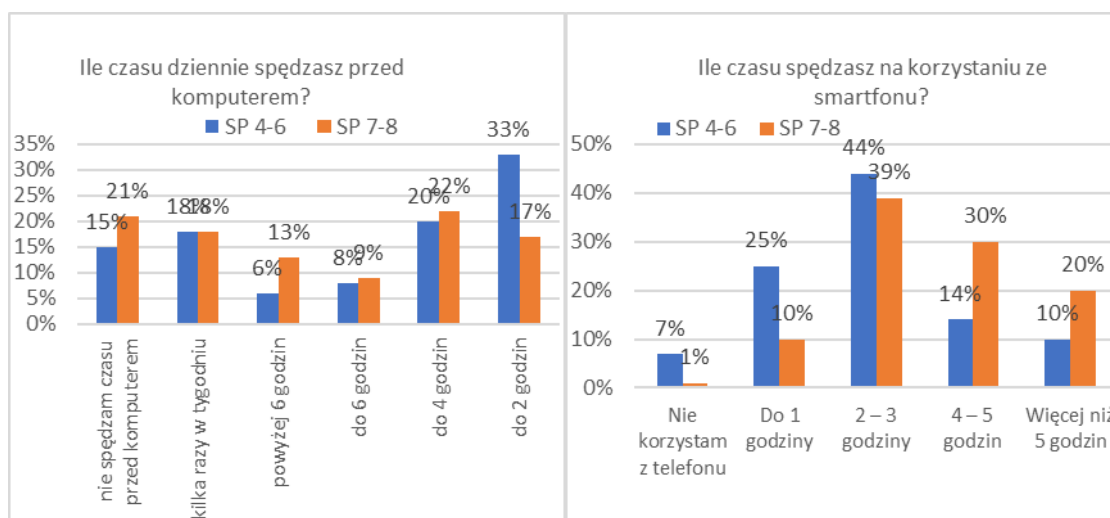

Uzależnienia behawioralne: Internet, smartfon, hazard

Problematyka nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera (w tym, nadużywanie) staje się coraz powszechniejszym zagadnieniem. Komputer i Internet oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (m.in. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności jest granie w gry, czy korzystanie z portali społecznościach. Mimo że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania. Spędzanie coraz większej ilości czasu przed monitorem komputera ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, ale także dla rozwoju emocjonalnego i społecznego.⁹

Uczniowie szkół podstawowych Gminy Wągrowiec najczęściej spędzają przed komputerem do 4 godzin dziennie (klasy 4-6: 53%; klasy 7-8: 39%) oraz, co niepokojące, nawet powyżej 6 godzin dziennie (klasy 4-6: 6%; klasy 7-8: 13%). W przypadku korzystania ze smartfonu uczniowie deklarują najczęściej czas pomiędzy 2 a 3 godziny dziennie (klasy 4-6: 44%; klasy 7-8: 39%). Niepokojące są deklaracje 10% młodszych oraz 20% starszych uczniów mówiące o korzystaniu ze smartfonu powyżej 5 godzin dziennie.

⁹ Rowicka M., *Uzależnienia behawioralne. Praktyka i teoria*, Minister Zdrowia, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015

Jeżeli chodzi o powody korzystania ze smartfonów uczniowie wskazywali kolejno na: klasy 4-6: słuchanie muzyki (24%), oglądanie tzw. memów (22%) oraz portale społecznościowe (15%); klasy 7-8: portale społecznościowe (34%), słuchanie muzyki (19%), oglądanie tzw. memów (18%) oraz korzystanie z różnych aplikacji (13%).

Hazard wydaje się być rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodne gry hazardowe coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Uczniowie z Gminy Wągrowiec w sporej większości (klasy 4-6: 88%, klasy 7-8: 82%) nie mają doświadczenia z grami hazardowymi, w których można było wygrać pieniądze. Jednakże, odsetek uczniów korzystających z tej formy rozrywki więcej niż raz również jest bardzo zauważalny (klasy 4-6: 12%, klasy 7-8: 18%).

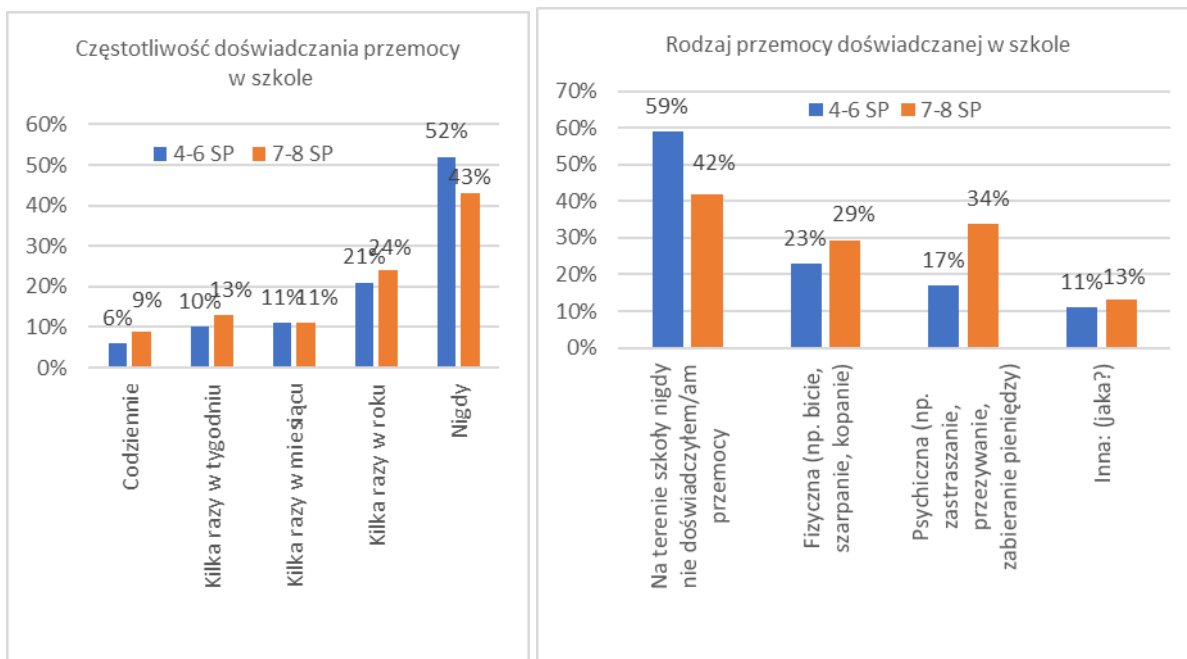
Uczniowie zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uznali: uzależnienia od Internetu (klasy 4-6: 49%, klasy 7-8: 66%) oraz smartfonu (klasy 4-6: 47%, klasy 7-8: 70%). Natomiast jako najrzadziej występujące wskazali uzależnienie od hazardu (klasy 4-6: 90%, klasy 7-8: 84%) oraz zaburzenia odżywiania (klasy 4-6: 87%, klasy 7-8: 69%).

Przemoc

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w Gminie Wągrowiec pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

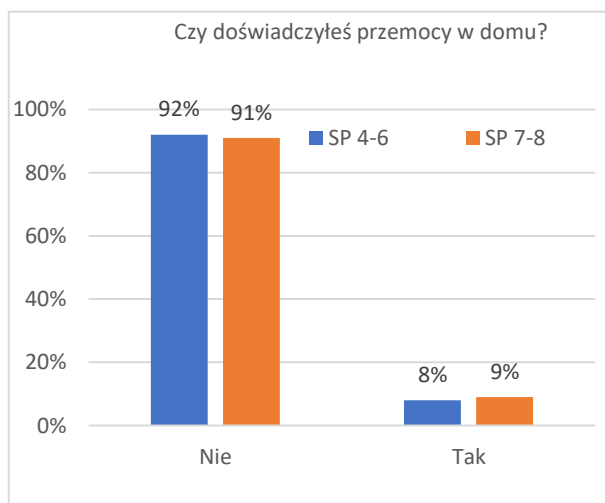
Zaledwie 52% młodszych i 43% starszych uczniów deklaruje, że nie jest ofiarami przemocy doświadczanej ze strony innych uczniów. Niepokojące wydaje się, że jest grupa

uczniów, która przyznaje, że doświadcza przemocy w szkole kilka razy w tygodniu (10% w klasach 4-6 ; 13% w klasach 7-8), a nawet codziennie (klasy 4-6: 6%; klasy 7-8: 9%).

Jak wynika z przeprowadzonych badań – uczniowie szkół Gminy Wągrowiec deklarują, iż w ich środowisku dochodzi do agresji słownej (klasy 4-6: 26%; klasy 7-8: 31%). Jak wskazały badania spora część uczniów nie radzi sobie ze stresem oraz trudnymi emocjami i wówczas odpowiadają agresją.

Dzieci i młodzież spędzają najwięcej czasu w domu i w szkole – w związku z tym oba te środowiska powinny charakteryzować się harmonią i spokojem, które umożliwią prawidłowy rozwój młodego dorosłego. Uzyskane wyniki wskazują, że przemoc domowa jest obecna w domach uczniów Gminy Wągrowiec (klasy 4-6: 8%; klasy 7-8: 9%).

24% uczniów klas 4-6 i 39% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Uczniowie również często byli odbiorcami obraźliwych wiadomości z obelgami i wyzwiskami (klasy

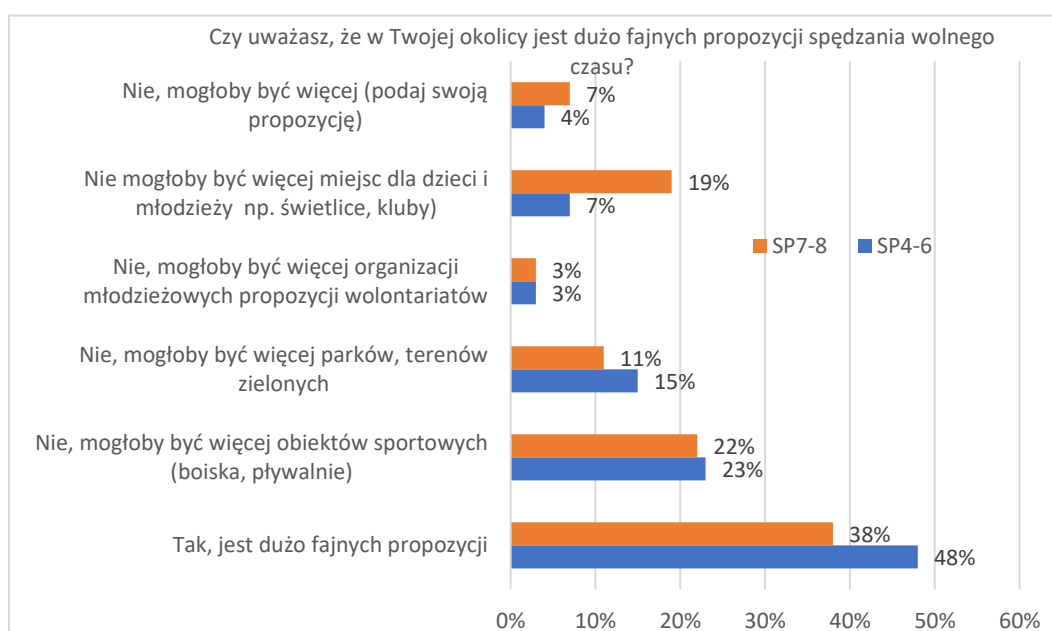
4-6 – 20%; klasy 7-8 – 34%), a także byli ofiarami udostępniania osobom trzecim ich prywatnej wiadomości (klasy 4-6 – 18%, klasy 7-8 – 38%). Wskazuje to na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Czas wolny

Czas wolny to czas, który pozostaje do dyspozycji dziecka po wypełnieniu obowiązków szkolnych i domowych, na odpoczynek, regenerację fizyczną i psychiczną organizmu, ale także na zabawę oraz rozwój zdolności i zainteresowań.

Uczniowie uważają, że w okolicy jest wiele atrakcyjnych propozycji spędzania wolnego czasu, jednak zaznaczają, iż mogłoby pojawić się więcej obiektów sportowych (klasy 4-6 – 23%; klasy 7-8 – 22%), miejsc dla dzieci i młodzieży takich jak świetlice i kluby (klasy 4-6 – 7%; klasy 7-8 – 19%) oraz parków i terenów zielonych (klasy 4-6 – 15%; klasy 7-8 – 11%). Uczniowie najwięcej wolnego czasu spędzają z rodziną (klasy 4-6: 41%; klasy 7-8: 31%) oraz ze znajomymi z klasy/szkoły (klasy 4-6: 31%; klasy 7-8: 23%). Co więcej, względnie duży odsetek ankietowanych woli ten czas spędzić samotnie (klasy 4-6: 12%; klasy 7-8: 21%).

Największy wpływ na sposób organizowania czasu wolnego przez dzieci ma rodzina, a dokładniej wzorce, jakie w niej panują. To na rodzicach więc spoczywa największy obowiązek rozwijania u swoich pociech umiejętności wykorzystywania czasu wolnego. Wspólne spędzanie czasu, gry i zabawy w gronie rodziny, wspólne spacerowanie i rozmowy pozwalają nie tylko na wspaniałe spędzenie popołudnia czy wieczoru, ale też pozwalają dziecku wykształcić nawyk przyjemnego spędzania czasu wolnego. Im młodsze dziecko, tym większy wpływ mają na jego rozwój osoby znaczące oraz wzorce przez nie przekazywane.

Podsumowując:

- spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Wągrowiec można określić na wysokim poziomie ryzyka. Według subiektywnej oceny ankietowanych uczniów wynika, że wśród ich rówieśników 12% uczniów klas 4-6 oraz aż 52% uczniów klas 7-8 pije alkohol. Inicjację alkoholową według złożonych deklaracji ma za sobą widoczny procent uczniów w obu grupach wiekowych (klasy 4-6: 7%; klasy 7-8: 12%). Dla porównania w badaniu przeprowadzonym w 2021 roku próbowanie alkoholu deklarowało 52 % ankietowanych uczniów (wśród 12 latków odsetek ten wynosi 40%, a wśród 15 latków 80% - w roku 2016 było to 64 % wśród 12 latków i 84 % wśród 15 latków, a z roku 2012 było to 70% wśród 12 latków i 90% wśród 15 latków).
- z deklaracji uczniów wskazanych w badaniach z 2023 roku oraz 2021 najczęściej spożywanym rodzajem alkoholu są piwo oraz szampan. W 2023 roku niepokojący jest dodatkowo fakt, że uczniowie klas 7-8 deklarują w dość wysokim odsetku sięganie po wódkę (7%).
- niepokojący jest fakt, że według 12 % uczniów klas 4-6 oraz 18% uczniów klas 7-8 młodzi ludzie sięgają po alkohol by zapomnieć o kłopotach czy też złagodzić stres.
- wyniki badań ukazują wczesny wiek inicjacji alkoholowej młodych mieszkańców gminy - 8-10 lat w klasach 4-6 oraz 11-13 w klasach 7-8. Niepokoi fakt, że część badanych 4% wskazuje wiek poniżej 8 roku życia.
- niepokoi fakt, znaczna grupa młodych ludzi uznaje, iż alkohol w gminie jest łatwo dostępny dla uczniów (10% klasy 4-6 oraz 29% klasy 7-8).
- badania wykazały, że pewien odsetek młodych mieszkańców Gminy Wągrowiec palił lub nadal pali wyroby papierosowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 7% uczniów klas 4-6 oraz 14% uczniów klas 7-8. W badaniach z roku 2021 wynikało, że papierosów próbowało już 13% ankietowanych uczniów, w tym wśród 12 latków odsetek ten wynosił 7%, a wśród 15 latków 28% . W badaniu z roku 2016 było to 10 % wśród 12 latków i 33 % wśród 15 latków, a z roku 2012 było to 5% wśród 12 latków i 60% wśród 15 latków).
- problem zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze występuje wśród starszych uczniów szkół Gminy Wągrowiec (6% uczniów klas 7-8 zadeklarowało, że zażywało kiedykolwiek narkotyki lub dopalacze). Dla porównania kontakt z narkotykami w badaniu z 2021 roku deklarowało niecałe 2% ankietowanych. Należy zwrócić większą uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów.
- wskazane jest dalsze prowadzenie profilaktyki uzależnień w szkołach, a zwłaszcza uświadamianie młodzieży, rodzicom i innym osobom dorosłym z otoczenia dzieci, że nawet okazjonalne spożywanie alkoholu, papierosów, narkotyków czy innych substancji psychoaktywnych może prowadzić do nałogu i wielu różnych problemów zdrowotnych i społecznych.
- zauważalnym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z gier na automatach, w których można wygrać pieniądze. W salonach gier

przynajmniej raz pojawiło się 12% uczniów klas 4-6 oraz 18% klas 7-8. Ponadto uczniowie zdecydowanie za dużo czasu spędzają przed komputerem czy smartfonem. Należy zaznaczyć uczniów z tematyką powstawania uzależnień behawioralnych, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.

- uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej) -zaledwie 52 % uczniów klas 4-6 oraz 43% klas 7-8 nie doświadczają przemocy. Należy zachęcić szkoły do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy.
- niepokój budzi brak świadomości niektórych uczniów na temat cyberprzemocy. Wyniki badania wskazują na konieczność edukacji uczniów z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: m.in. wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych, ale także profilaktyki zachowań agresywnych i nauki polubownego rozwiązywania konfliktów rówieśniczych w przestrzeni wirtualnej.
- uczniowie w Gminie Wągrowiec deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami. Zaleca się dalsze rozwijanie pozytywnego potencjału rodziny i jednocześnie wzmacnianie czynnika chroniącego, jakim jest pozytywna więź dziecka z rodzicami poprzez realizację warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców.

7. Rynek napojów alkoholowych na terenie Gminy Wągrowiec.

Na obszarze, który swoim zasięgiem obejmuje Gmina Wągrowiec na dzień 31.12.2022r. funkcjonowało 30 punktów sprzedaży alkoholu, w tym 27 do spożycia poza miejscem sprzedaży alkoholu oraz 3 – w miejscu sprzedaży alkoholu. Podział punktów sprzedaży według rodzaju wydanego zezwolenia na sprzedaż alkoholu prezentuje tabela poniżej.

Typ sprzedaży	Ogółem	ZAWARTOŚĆ ALKOHOLU		
		Do 4,5 % oraz piwo	Powyżej 4,5 % do 18 % (z wyjątkiem piwa)	Powyżej 18%
Ogółem	30	29	24	27
Na miejscu	3	3	2	1
Poza miejscem	27	26	22	26

Tabela 4. Liczba punktów sprzedaży alkoholu w roku 2022 (dane UG Wągrowiec na dzień 31.12.2022r.).

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba punktów sprzedaży alkoholu ogółem	38	33	32	29	30
Liczba punktów sprzedaży alkoholu do spożycia poza miejscem sprzedaży	30	29	28	26	27
Liczba punktów sprzedaży alkoholu do spożycia w miejscu sprzedaży	8	4	4	3	3

Tabela 5. Liczba punktów sprzedaży alkoholu na przestrzeni lat 2018-2022 (dane UG Wągrowiec na dzień 31.12.2022r.).

Porównując ilość punktów sprzedaży alkoholu na obszarze Gminy Wągrowiec na przestrzeni ostatnich 5 lat, do 2021 zaobserwować można było dobrą tendencję zmniejszania się ich ilości. W roku 2022 nastąpił niewielki wzrost w stosunku do 2021 r., tj. powstał jeden punkt więcej (do spożycia alkoholu poza miejscem sprzedaży). Należy zaobserwować czy ww. tendencja wzrostowa się utrzyma, czy wróci do tendencji spadkowej. W roku 2022 jeden punkt sprzedaży alkoholu przypadał na 412 mieszkańców Gminy (średnia krajowa w roku 2019 wynosiła 310 mieszkańców na jeden punkt¹⁰). W roku 2021 było to 425 mieszkańców na 1 punkt (według danych na dzień 31.12.2021 r.).

8. Wpływy z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i wartość sprzedaży

Wpływy środków finansowych z tytułu zezwoleń na sprzedaż alkoholu (w całości przeznaczone na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii) i wartość sprzedaży w latach 2018-2022 kształtowały się następująco:

¹⁰ Dane przyjęto na podstawie dokumentu: Informacja o wynikach kontroli NIK, Ograniczanie spożycia napojów alkoholowych, 2021 r.

Rok	Wielkość wpływów (zł)	Wartość sprzedaży (zł)
2018	122 922,26	4 780 723,06
2019	123 416,23	5 085 288,61
2020	126 157,86	5 566 603,94
2021	134 612,44	5 266 220,22
2022	132 275,03	5 793 776,84

Tabela 6. Wpływy z zezwoleń na sprzedaż alkoholu i wartość sprzedaży w latach 2018-2022. (dane UG Wągrowiec na dzień 31.12.2022r.).

Wartość sprzedanego alkoholu w roku 2020 oszacowana na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż alkoholu wyniosła: 5 566 603,94, w tym:

- 3 088 847,10 zł na sprzedaż napojów o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa;
- 168 858,41 zł na sprzedaż napojów o zawartości powyżej 4,5% do 18 % z wyłączeniem piwa;
- 2 219 136,63 zł na sprzedaż napojów o zawartości powyżej 18% alkoholu.

Przeliczając ww. kwotę przez ilość mieszkańców Gminy, należy przyjąć iż w 2020 r. kwota wydana na alkohol przez jednego mieszkańca wynosi w przybliżeniu 454,00 zł. Dla porównania w 2019 roku było to 5 085 288,61 zł (na mieszkańca 413,00 zł), a w 2018 roku 4 780 723,06 zł (na mieszkańca 388,74 zł).

W roku 2021 nastąpił niewielki spadek w stosunku do roku 2020, bowiem wartość sprzedanego alkoholu oszacowana na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż alkoholu wyniosła: 5 266 220,22 zł, w tym:

- 2 923 675,68 zł na sprzedaż napojów o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa;
- 157 232,04 zł na sprzedaż napojów o zawartości powyżej 4,5% do 18 % z wyłączeniem piwa;
- 2 185 312,50 zł na sprzedaż napojów o zawartości powyżej 18 % alkoholu.

Przeliczając ww. kwotę przez ilość mieszkańców Gminy, należy przyjąć iż kwota wydana na alkohol przez jednego mieszkańca w roku 2021 wynosi w przybliżeniu 427,00 zł (ww. spadek może wynikać na przykład z niewielkiego wzrostu liczby mieszkańców gminy w roku 2021). Nie przedłożyło się to jednak na wielkość wpływów ze sprzedaży napojów alkoholowych do budżetu Gminy Wągrowiec, ta bowiem po raz kolejny wzrosła w stosunku do lat poprzednich.

W roku 2022 nastąpił wzrost wielkości sprzedaży alkoholu, bowiem wartość sprzedanego alkoholu oszacowana na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż alkoholu wyniosła: 5 793 776,84 zł, w tym:

- 3 274 429,39 zł na sprzedaż napojów o zawartości do 4,5% alkoholu oraz piwa;

- 245 811,15 zł na sprzedaż napojów o zawartości powyżej 4,5% do 18 % z wyłączeniem piwa;
- 2 273 536,30 zł na sprzedaż napojów o zawartości powyżej 18 % alkoholu.

Przeliczając ww. kwotę przez ilość mieszkańców Gminy, należy przyjąć iż kwota wydana na alkohol przez jednego mieszkańca w roku 2022 wynosi w przybliżeniu 469,00 zł (wzrost o około 42,00 zł w stosunku do roku 2021). Nie przedłożyło się to jednak na wielkość wpływów ze sprzedaży napojów alkoholowych do budżetu Gminy Wągrowiec, ta bowiem zmalała w stosunku do roku 2021 o 2 337,41 zł.

Analizując powyższe dane stwierdzić należy, że mieszkańcy Gminy corocznie (z wyjątkiem roku 2021) wydawali coraz wyższe kwoty na zakup alkoholu, co potwierdza wzrost wielkości wpływów ze sprzedaży alkoholu. W roku 2022 wartość sprzedanego alkoholu również wzrosła w stosunku do lat poprzednich, zmalała natomiast wartość wpływów ze sprzedaży alkoholu. Zweryfikowanie, czy spadek wielkości wpływów z zezwoleń na sprzedaż alkoholu stanowi tendencję spadkową i utrzyma się w latach kolejnych możliwe będzie dopiero za kilka lat.

Dodatkowo należy mieć na uwadze, że pokazane kwoty nie obrazują w pełni rzeczywistych wydatków ponoszonych na alkohol, bowiem mieszkańcy Gminy często dokonują również zakupu alkoholu w sklepach znajdujących się na terenie Miasta Wągrowiec i innych sklepów w sąsiednich gminach.

9. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wągrowcu

Celem działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wągrowcu jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wśród licznych zadań realizowanych przez GOPS znajduje się m.in. udzielanie pomocy w formie rzeczowej potrzebującym rodzinom, w tym rodzinom, których zła sytuacja materialna wynika z alkoholizmu jednego z członków. Pomoc rzeczowa udzielona z ww. tytułu na przestrzeni ostatnich pięciu lat kształtowała się następująco:

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS	254	141	198	236	156
W tym z powodu alkoholizmu	40	31	25	30	23
Kwota udzielonej pomocy rodzinom z problemem alkoholowym (zł)	162 575,95	178 186,74	94 858,70	57 464,30	149 659,23

Tabela 7. Dane dotyczące rodzin objętych pomocą materialną przez GOPS w Wągrowcu w latach 2018-2022

Z przedstawionych powyżej danych widać, że w latach 2018-2022 tendencja odnosząca się do liczby rodzin, w tym rodzin z problemem alkoholowym, potrzebujących wsparcia materialnego, była różna. Po spadku liczby rodzin w jednym roku, w kolejnym następował wzrost. I tak na przykład w roku 2020 nastąpił znaczny wzrost (w stosunku do 2019 roku) ogólnej liczby rodzin, które korzystały z pomocy GOPS, niemniej jednak nie przełożyło się to na liczbę rodzin, w których występuje problem dotyczący alkoholizmu, liczba ta bowiem ponownie spadła w porównaniu do lat ubiegłych. Zmniejszeniu uległa także kwota udzielonego wsparcia. W roku 2021 zauważalna była już tendencja wzrostowa w ilości rodzin korzystających z pomocy GOPS, w tym z powodu alkoholizmu, nie przełożyło się to jednak na wielkość pomocy finansowej udzielonej ww. rodzinom, ta bowiem systematycznie spadała w stosunku do lat poprzednich. Z kolei w 2022 roku nastąpił wzrost kwoty udzielonej pomocy rodzinom z problemem alkoholowym, pomimo faktu, iż liczba rodzin uległa zmniejszeniu. W roku 2022 znacznie spadła zarówno ilość rodzin korzystających z pomocy GOPS ogółem (z 236 w roku 2021 do 156 w roku 2022), a także zmalała ilość rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu alkoholizmu (z 30 w roku 2021 do 23 w roku 2022). Należy mieć jednak na względzie że lata 2020 oraz 2021 były „specyficzne” z uwagi na panującą pandemię koronawirusa, która w znacznym stopniu ograniczyła możliwość realizacji wielu działań na różnych płaszczyznach, w związku z tym dane odnoszące się do ww. lat mogą nie odzwierciedlać realnej skali problemów. Rok 2022 i lata kolejne zweryfikują, w którym kierunku kształtować się będzie tendencja.

10. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wągrowiec

Zarządzeniem nr 130/2023 Wójta Gminy Wągrowiec z dnia 4 września 2023 roku został powołany do życia Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wągrowiec. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów reprezentowanych przez grupy zawodowe, których przedstawiciele zostali powołani w skład Zespołu. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Wągrowiec wchodzi osoby, które dzięki swej pracy zawodowej przyczyniają się do poprawy sytuacji rodziny, która znalazła się w kryzysie. Oprócz funkcjonariuszy policji i przedstawicieli jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, do grup zawodowych mających systematyczną styczność z ofiarami, a także sprawcami przemocy, należą zawodowi kuratorzy sądowi, członkowie gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawiciele oświaty, pracownicy ochrony zdrowia. Wszystkie wymienione grupy w swej codziennie wykonywanej pracy spotykają się często ze skutkami czyjejś agresji i przemocy, które przybierają różną formę. Ww. osoby starają się w ramach swoich kompetencji wspierać głównie ofiary, ale także i sprawców przemocy. W Gminie Wągrowiec bezpośrednią pracą w zakresie przemocy zajmują się członkowie powoływanych przez Zespół Interdyscyplinarny grupy diagnostyczno-pomocowe.

W tabeli poniżej zaprezentowano liczbę uruchomionych procedur „Niebieskiej Karty” na przestrzeni lat 2018-2022.

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba nowych Niebieskich Kart	22	26	24	21	24

Tabela 8. Liczba uruchomionych procedur „Niebieskiej Karty” w latach 2018-2022

W związku z procedurą „Niebieskiej Karty” założono:			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Ogółem NK	24	21	24
Ośrodek Pomocy Społecznej	5	11	7
GKPiRPA	4	0	1
Policja	15	10	16

Tabela 9. Liczba uruchomionych procedur „Niebieskiej” Karty w latach 2020-2022 w podziale na organ zakładający

Tendencja dotycząca ilości zakładanych „Niebieskich Kart” w latach 2018-2022 była różna, po spadku ilości zakładanych „Niebieskich Kart” w jednym roku, w kolejnym następował wzrost, co wskazuje, że brak jednoznacznie ukształtowanego trendu. I tak na przykład w 2020 roku rozpoczęto 24 nowe postępowania dotyczące procedury „Niebieskiej Karty”, w roku 2021 było ich 21, a w roku 2022 już 24. Warto zaznaczyć, że w około 60% przypadków przemoc w rodzinie związana była z nadużywaniem alkoholu. Należy również wziąć pod uwagę, że lata 2020 oraz 2021 były „specyficzne” z uwagi na panującą pandemię koronawirusa, która w znacznym stopniu ograniczyła możliwość realizacji wielu działań na różnych płaszczyznach, w związku z tym dane odnoszące się do ww. lat mogą nie odzwierciedlać realnej skali problemów. Problem przemocy, w tym spowodowanej przez nadużywanie alkoholu, substancji psychoaktywnych, czy też spowodowanych innym rodzajem uzależnienia, zwłaszcza w czasach pandemii i okresu zamknięcia w domach, może mieć znacznie większe rozmiary, aniżeli te ukazane w statystykach. Konsekwencje „zamknięcia” w domach będą widoczne w skali długofalowej w najbliższych latach. Ilość rozpoczętych w roku 2022 nowych procedur „Niebieskiej Karty”, która wzrosła w stosunku do roku 2021 może sugerować, że w latach kolejnych skala zjawiska przemocy domowej będzie coraz większa.

11. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wśród wielu zadań realizowanych przez członków Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazać można m.in. prowadzenie procedury zobowiązania do leczenia odwykowego wobec osób zgłoszonych do Komisji w związku z podejrzeniem ich uzależnienia od alkoholu, w tym:

- przyjmowanie wniosków o zastosowanie leczenia lub objęcia terapią,
- motywowanie i zobowiązanie do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego,
- kierowanie do biegłych w przedmiocie orzekania o uzależnieniu,
- kierowanie spraw do sądu o wydanie orzeczenia o zastosowanie wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- podejmowanie działań zmierzających zapobieganiu przemocy w rodzinie.

W tabeli poniżej ukazano dane z czynności podejmowanych przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach w latach 2020 – 2022:

GKPiRPA	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Posiedzenie GKPiRPA - ogółem	9	21	23
Posiedzenia podkomisji interwencyjno-motywującej	5	10	8
Przeprowadzone rozmowy	19	23	26
Kontrole punktów sprzedaży	1	10	13
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	13	10	11
Kontrola punktów, w których prowadzono profilaktyczne zajęcia opiekuńczo-wychowawcze	0	0	1
Działalność podkomisji interwencyjno-motywującej			
Wniosków o leczenie odwykowe	17	14	21
Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	11	9	7
Wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	14	12	9

Tabela 10. Dane z czynności podejmowanych przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach ww. procedury w latach 2020 – 2022.

W 2022 nastąpił znaczny wzrost ilości nowych wniosków złożonych do Komisji, w stosunku do roku 2020 oraz 2021 (w 2020 wpłynęło ich 17, a w 2021 zaledwie 14, natomiast w roku 2022 liczba ta ukształtowała się na poziomie 21). Mała ilość zgłoszeń w latach 2020 oraz 2021 w znacznej mierze spowodowana była panującą w kraju pandemią koronawirusa, w efekcie której wiele instytucji ograniczyło lub wyłączyło możliwość kontaktu bezpośredniego z petentem, zwłaszcza w roku 2020. Analogiczna sytuacja miała miejsce również w przypadku czynności podejmowanych przez Komisję - ilość nowych wniosków o podjęcie działań była zdecydowanie mniejsza niż w latach poprzednich, choć cały czas istniała możliwość ich składania i w roku 2021 posiedzenia Komisji odbywały się regularnie – ich ilość była uzależniona od potrzeb i ilości dokonanych zgłoszeń. Pomimo wzrostu liczby ilości złożonych wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe, uznać należy, że liczba ta jest zbyt mała, jak na wielkość gminy i liczbę mieszkańców zamieszkujących na jej terenie, skalę problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, w

tym ilość rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu alkoholizmu oraz ilość rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”, a także statystykę przyjętą przez PARPA, w oparciu o którą liczba osób uzależnionych od alkoholu w Gminie liczy około 247 osób (17 zgłoszeń w 2020 roku stanowi zaledwie 7%, 14 zgłoszeń w 2021 zaledwie 6%, a 21 zgłoszeń w 2022 stanowi 8,5%). Mając na uwadze powyższe należy kontynuować działania związane ze zwiększeniem świadomości społeczności gminnej na temat możliwości korzystania z pomocy przez osoby mające problemy z nadużywaniem alkoholu i członków ich rodzin oraz osoby z najbliższego otoczenia.

12. Poradnia Leczenia Uzależnień w Wągrowcu

Osoby zmagające się z chorobą uzależnienia od alkoholu zamieszkujące na terenie Gminy Wągrowiec podejmują terapię głównie w Poradni Leczenia Uzależnień w Wągrowcu (obecnie Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego w Wągrowcu). Dotyczy ona osób zarówno tych, które dobrowolnie zgłosiły się na leczenie, jak i tych, które do terapii zostały zobowiązane przez sąd oraz Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Liczbę osób objętych leczeniem w Poradni, w tym w związku ze skierowaniem przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prezentuje tabela poniżej:

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Zmotywowanych przez GKPiRPA	20	24	14	14	13
Zobowiązanych do leczenia przez Sąd	30	22	19	9	Brak danych
Leczących się dobrowolnie	37	28	24	25	Brak danych

Tabela 11. Dane z czynności podejmowanych przez GKPiRPA w ramach procedury zobowiązania do leczenia odwykowego, dane częściowo udostępnione przez Poradnię Leczenia Uzależnień w Wągrowcu (dane za lata 2018-2022).

Od roku 2018 systematycznie widać spadek liczby osób objętych leczeniem w stosunku do lat poprzednich. W latach 2020 oraz 2021 częściowo było to zapewne spowodowane pandemią koronawirusa, która wymusiła na mieszkańcach ograniczenie ich aktywności i mobilności. Należy jednak mieć na uwadze, że zamknięcie w domach nie sprzyjało walce z chorobami, a tym bardziej z chorobą uzależnienia od alkoholu, czy innych substancji psychoaktywnych. W roku 2022, pomimo wzrostu ilości złożonych w Komisji nowych wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe, również nastąpił spadek ilości osób, które po rozmowie motywującej z członkami Komisji podjęli próbę dobrowolnego leczenia. Mając na uwadze powyższe, wskazane jest zatem podejmowanie dalszych starań, które wpłyną na zwiększenie udziału mieszkańców Gminy w terapii i pomocy jaką oferują specjaliści w Poradni.

13. Komenda Powiatowa Policji w Wągrowcu¹¹

Dzięki danym udostępnionym przez Komendę Powiatową Policji w Wągrowcu tabela poniżej ukazuje dane dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu mieszkańców z terenu Gminy Wągrowiec w latach 2020-2022:

<i>Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu</i>			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy	33	25	24
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	66	59	69
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	81	65	85
Zakłócanie porządku publicznego	33	23	22
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	2	2	4
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	1	1	3
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	98	72	101

Tabela 12. Dane z raporty „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych”.

<i>Przestępstwa na terenie Gminy Wągrowiec</i>			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Kradzież z włamaniem	2	8	4
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	14	10	11
Pobicie	1	0	0
Uszkodzenie mienia	5	8	5
Kradzież	6	6	9

Tabela 13. Dane z raportu „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych”.

<i>Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych</i>			
2020 r.	<i>wszczętych</i>	<i>stwierdzonych</i>	<i>zakończonych</i>
Znęcanie się na rodziną	14	12	14
Groźby karalne	5	5	5
Rozpijanie małoletniego	1	1	1
Uchylenie się od	9	7	7

¹¹ Ukazane dane pochodzą z Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych 2023 r. opracowanych na zlecenie GOPS Wągrowiec dla Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

płacenia alimentów			
2021 r.	<i>wszczętych</i>	<i>stwierdzonych</i>	<i>zakończonych</i>
Znęcanie się nad rodziną	10	10	10
Groźby karalne	6	6	6
Uchylenie się od płacenia alimentów	8	6	7
2022 r.	<i>wszczętych</i>	<i>stwierdzonych</i>	<i>zakończonych</i>
Znęcanie się nad rodziną	11	11	11
Groźby karalne	2	2	2
Uchylenie się od płacenia alimentów	6	6	0

Tabela 14. Dane z raportu „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych”.

<i>Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową</i>			
	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba interwencji	365	352	330
Dotyczące przemocy w rodzinie	27	14	21
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	27	14	21
➤ Kobiety	26	13	19
➤ Mężczyźni	b.d.	b.d.	b.d.
➤ Małoletni do 18 r.ż.	b.d.	b.d.	b.d.
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	27	14	21
➤ Kobiety	1	1	2
➤ Mężczyźni	25	13	19
➤ Nieletni	1	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	21	10	25
➤ Kobiety	1	1	2
➤ Mężczyźni	20	9	13

Tabela 15. Dane z raportu „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych”.

III. Mapa problemów wynikających z diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych w zakresie problematyki uzależnień oraz przemocy domowej na terenie Gminy Wągrowiec.

Na podstawie przedstawionej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych związanej z problematyką uzależnień oraz przemocy domowej, zdefiniowano następujące problemy, na których rozwiązaniu, a także minimalizowaniu skutków skupią się działania objęte niniejszym Gminnym Programem:

- ✓ problem 1 – doświadczanie przez lokalną społeczność przemocy domowej, w tym przemocy wobec osób nieletnich oraz w środowisku rówieśniczym
- ✓ problem 2 – słaba wiedza lokalnej społeczności na temat miejsc udzielających pomocy w przypadku identyfikowania problemu uzależnienia, w tym m.in. od alkoholu
- ✓ problem 3 – niepokojące podejście sprzedawców napojów alkoholowych, w tym m.in. do kwestii sprzedaży alkoholu osobom nieletnim;
- ✓ problem 4 – zażywanie substancji psychoaktywnych przez dorosłych, dzieci i młodzież, w tym m.in. w celu złagodzenia stresu
- ✓ problem 5 – występowanie zjawisk alkoholizmu, przemocy domowej oraz sieciologizmu i zakupologizmu jako zjawisk powszechnych
- ✓ problem 6 - wzrost środków finansowych przeznaczanych przez gospodarstwa domowe na zakup alkoholu;
- ✓ problem 7 – wzrost liczby osób nadużywających alkoholu oraz wzrost ilości przestępstw popełnianych pod wpływem alkoholu
- ✓ problem 8 – słaba wiedza na temat mechanizmu działania i konsekwencji uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych
- ✓ problem 9 – brak w wielu rodzinach wzorców właściwego zachowania, konkretnych zainteresowań u dzieci i pożytecznych form spędzania czasu wolnego;

IV. Cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Celem strategicznym Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 jest zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu. Do

realizacji ww. celu strategicznego zostało wyznaczonych pięć celów operacyjnych. Działania obejmujące profilaktykę uzależnień wpisują się w drugi cel operacyjny wyznaczony w Narodowym Programie Zdrowia i wyznacza zadania służące jego realizacji w następujących obszarach:

- zadania związane ze zintegrowanym przeciwdziałaniem uzależnieniom
- zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom od tytoniu (nikotyny)
- zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniu od alkoholu
- zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniu od zachowań (uzależnienia behawioralne)
- zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniu od narkotyków.

W cel ten wpisuje się realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2027. Gminny Program jest także częścią Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wągrowiec na lata 2021-2030.

Celem głównym Gminnego Programu jest ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szczególnie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu, innych substancji psychoaktywnych czy uzależnień behawioralnych oraz zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez dzieci, młodzież i dorosłych mieszkańców gminy .

Na lata 2024-2027 w Gminnym Programie wyznaczono następujące cele szczegółowe:

1. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej i upowszechnianie wiedzy na temat problematyki uzależnień oraz przemocy domowej, w tym m.in. szkodliwości alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych, mechanizmów oraz skutków uzależnień, a także problematyki uzależnień behawioralnych.
2. Objęcie wsparciem osób doznających przemocy domowej, uzależnionych od alkoholu, nadużywających alkoholu, zażywających inne substancje psychoaktywne, a także osób zagrożonych uzależnieniem oraz członków ich rodzin.
3. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej o istnieniu miejsc, w których osoby uzależnione, zagrożone uzależnieniem, doznające przemocy i zagrożone przemocą oraz członkowie ich mogą uzyskać wsparcie i pomoc.
4. Kształtowanie wśród dzieci, młodzieży i dorosłych (w tym w szczególności rodzin z problemami alkoholowymi oraz zagrożonych uzależnieniem) wzorców prawidłowego życia, zachowań oraz kształtowania zainteresowań i pasji.

5. Podejmowanie kompleksowych działań służących zmniejszaniu skali przemocy domowej.
6. Propagowanie znaczenia i zwiększanie dostępu do działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniem.
7. Rozszerzenie i doskonalenie współpracy z podmiotami i instytucjami działającymi w obszarze profilaktyki, przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy domowej.
8. Podnoszenie kompetencji osób i instytucji zaangażowanych w problematykę i profilaktykę uzależnień oraz przemocy domowej.

Powyższe cele planowane są do osiągnięcia poprzez:

- 1) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych, w tym:
 - realizowanie i finansowanie programów profilaktycznych, warsztatów oraz innych form działań informacyjno-edukacyjnych, a także zagospodarowanie czasu wolnego ukierunkowanego na rozwój społeczny i profilaktykę uzależnień dla dzieci i młodzieży oraz - jeśli zaistnieją takie możliwości- dla rodziców, nauczycieli oraz innych grup zawodowych i społecznych; uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu oraz informowanie o szkodliwości alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych;
 - realizowanie i finansowanie profilaktycznych zajęć opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży (wraz z dożywianiem dzieci uczestniczących w zajęciach, organizacją i finansowaniem wyjazdu na kolonie profilaktyczne i inne formy związane z uczestnictwem w zajęciach) oraz pozalekcyjnych zajęć sportowych, których zadaniem jest dostarczenie dzieciom z rodzin borykających się z problemem uzależnień wzorców prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie oraz pomoc w sytuacjach dnia codziennego; a także doposażenie punktów prowadzących ww. zajęcia
 - informowanie o dostępności usług terapeutycznych i pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz prowadzenie powszechnej edukacji w zakresie wiedzy o szkodliwości alkoholu i innych substancji uzależniających oraz zagrożeniu uzależnieniami behawioralnymi:
- udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i innych akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców;

- zakup materiałów profilaktycznych: m.in. prasa i książki specjalistyczne, broszury, plakaty, druki ulotne, nagrody w konkursach i zawodach oraz inne materiały informacyjne, edukacyjne i promocyjne (w tym także zakup materiałów służących rozpowszechnieniu ulotek i innych materiałów profilaktycznych);
 - szersze propagowanie działalności GKPiRPA oraz innych instytucji pomocowych wśród mieszkańców gminy – m.in. wykonanie i rozpowszechnienie ulotki informacyjnej, zamieszczanie artykułów w prasie;
 - diagnozowanie i monitorowanie problemów uzależnień oraz badanie efektywności lokalnych działań podejmowanych w ramach Gminnego Programu – wykonanie diagnozy lokalnych problemów;
 - podnoszenie kompetencji i kwalifikacji osób zaangażowanych w problematykę uzależnień i przemocy domowej, w tym finansowanie kosztów szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego;
- 2) udzielanie osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin wsparcia psychologicznego, społecznego i prawnego, w tym:
- prowadzenie i doskonalenie działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem oraz członków ich rodzin, najbliższego otoczenia, a także osób dotkniętych przemocą domową i zagrożonych przemocą. Udzielanie osobom uzależnionym i ich rodzinom, a także osobom doświadczającym kryzysu m.in. konsultacji oraz porad;
 - aktywny udział w działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i jego grup diagnostyczno-pomocowych oraz stosowanie procedury Niebieskiej Karty w przypadku podejrzenia występowania zjawiska przemocy domowej.
- 3) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz zagrożonych uzależnieniami, w tym:
- działanie Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz jej zespołów – w tym prowadzenie rozmów motywujących, kierowanie na badania przez biegłych sądowych;
 - kontynuacja współpracy z Poradnią Leczenia Uzależnień w Wągrowcu oraz wspieranie działań podejmowanych przez placówki leczenia odwykowego, w tym także współudział w kosztach szkolenia pracowników poradni podnoszących ich kompetencje i kwalifikacje (jeśli takowa potrzeba zaistnieje);
 - prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oraz osób dotkniętych przemocą domową.
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej.

Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień, w tym:

- współpraca i współfinansowanie działalności organizacji pozarządowych i innych instytucji, realizujących różne projekty, programy i inne przedsięwzięcia profilaktyczne o charakterze uniwersalnym (dla wszystkich) i selektywnym (dla grup zwiększonego ryzyka), a także służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii czy przemocy domowej;
 - współpraca z policją w zakresie działań związanych z przeciwdziałaniem i zmniejszaniem zjawisk alkoholizmu, narkomanii oraz przemocy domowej;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego poprzez:
- wdrożenie działań z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych w tym, organizowanie kontroli oraz szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych;
 - kontrola podmiotów gospodarczych posiadających zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania wszystkich warunków określonych w ustawie, zezwoleniu i innych aktach dotyczących handlu napojami alkoholowymi;
 - opiniowanie wniosków przedsiębiorców ubiegających się o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Gminy dotyczących zasad usytuowania na terenie gminy miejsca sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.
- 6) zapewnienie działania Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym:
- tworzenie warunków do pracy Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz jej zespołów – w tym wynagrodzenia dla członków Komisji, obsługa administracyjna i kancelaryjna, dodatkowe szkolenia i podnoszenia kompetencji dla członków Komisji, pokrywanie kosztów sądowych, wydawania opinii przez biegłych sądowych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu oraz innych niezbędnych kosztów wynikających z działań Komisji.

Działania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2027 służące realizacji przyjętych celów oraz przyjęte wskaźniki ich realizacji prezentuje tabela poniżej:

L.p	Zadania szczegółowe	Mierniki osiągnięcia celu	Termin realizacji
1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych, w tym:			
a)	realizowanie i finansowanie programów profilaktycznych, warsztatów oraz innych form działań informacyjno-edukacyjnych, a także zagospodarowanie czasu wolnego ukierunkowanego na rozwój społeczny i profilaktykę uzależnień dla dzieci i młodzieży oraz - jeśli zaistnieją takie możliwości- dla rodziców, nauczycieli oraz innych grup zawodowych i społecznych; uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu oraz informowanie o szkodliwości alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych;	- liczba zrealizowanych programów, warsztatów profilaktycznych; - liczba innych form podjętych działań informacyjno-edukacyjnych; -liczba osób uczestniczących w programach, warsztatach oraz innych formach działań;	2024 – 2027
b)	realizowanie i finansowanie profilaktycznych zajęć opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży (wraz z dożywianiem dzieci uczestniczących w zajęciach, organizacją i finansowaniem wyjazdu na kolonie profilaktyczne i inne formy związane z uczestnictwem w zajęciach) oraz pozalekcyjnych zajęć sportowych, których zadaniem jest dostarczenie dzieciom z rodzin borykających się z problemem uzależnień wzorców prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie	- liczba godzin zrealizowanych profilaktycznych zajęć opiekuńczo-wychowawczych; - liczba dzieci uczestniczących w profilaktycznych zajęciach opiekuńczo-wychowawczych oraz korzystających z dożywiania - liczba dzieci uczestniczących w letnich koloniach profilaktycznych - liczba dzieci uczestniczących z innych wyjazdach związanych z uczestnictwem w zajęciach	2024 – 2027

	oraz pomoc w sytuacjach dnia codziennego; a także doposażenie punktów prowadzących ww. zajęcia;		
c)	informowanie o dostępności usług terapeutycznych i pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz prowadzenie powszechnej edukacji w zakresie wiedzy o szkodliwości alkoholu i innych substancji uzależniających oraz zagrożeniu uzależnieniami behawioralnymi: – udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i innych akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców; – zakup materiałów profilaktycznych: m.in. prasa i książki specjalistyczne, broszury, plakaty, druki ulotne, nagrody w konkursach i zawodach oraz inne materiały informacyjne, edukacyjne i promocyjne (w tym także zakup materiałów służących rozpowszechnieniu ulotek i innych materiałów profilaktycznych); – szersze propagowanie działalności GKP i RPA oraz innych instytucji pomocowych wśród mieszkańców gminy – m.in. wykonanie i rozpowszechnienie ulotki informacyjnej, zamieszczanie artykułów w prasie.	- liczba kampanii/akcji informacyjno-edukacyjnych, w których wzięto udział; - wartość/ilość zakupionych materiałów profilaktycznych; - wartość wykonanych materiałów związanych z propagowaniem działalności instytucji pomocowych oraz ich nakład	2024 – 2027
d)	diagnozowanie i monitorowanie problemów uzależnień oraz	- liczba i nazwa wykonanych diagnoz/raportów	2024 –

	badanie efektywności lokalnych działań podejmowanych w ramach Gminnego Programu – wykonanie diagnozy lokalnych problemów;		2027
e)	podnoszenie kompetencji i kwalifikacji osób zaangażowanych w problematykę uzależnień i przemocy domowej, w tym finansowanie kosztów szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego.	- liczba podjętych szkoleń/innych form doskonalenia; - liczba osób uczestniczących w szkoleniach/innych formach doskonalenia	2024 – 2027
2. Udzielanie osobom uzależnionym oraz członkom ich rodzin wsparcia psychologicznego, społecznego i prawnego, w tym:			
a)	prowadzenie i doskonalenie działalności Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem oraz członków ich rodzin, najbliższego otoczenia, a także osób dotkniętych przemocą domową i zagrożonych przemocą. Udzielanie osobom uzależnionym i ich rodzinom, a także osobom doświadczającym kryzysu m.in. konsultacji oraz porad;	- liczba osób, korzystających z pomocy oferowanej w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego; - liczba udzielonych porad, konsultacji, informacji, itp.	2024 – 2027
b)	aktywny udział w działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i jego grup diagnostyczno-pomocowych oraz stosowanie procedury Niebieskiej Karty w przypadku podejrzenia występowania zjawiska przemocy domowej.	- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, w których uczestniczyli członkowie GKPirPA; - liczba grup diagnostyczno-pomocowych, w których uczestniczyli członkowie GKPirPA - liczba założonych Niebieskich Kart	2024 – 2027
3. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz zagrożonych uzależnieniami, w tym:			
a)	działanie Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz jej zespołów – w tym prowadzenie	- liczba osób zgłoszonych do Komisji; - liczba osób skierowanych do	2024 – 2027

	rozmów motywujących, kierowanie na badania przez biegłych sądowych;	placówek leczenia odwykowego; - liczba osób zmotywowanych przez Komisję do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego; - liczba osób skierowanych na badania biegłych sądowych; - liczba wydanych opinii przez biegłych sądowych; - liczba wniosków skierowanych do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia; - liczba szkoleń dla członków Komisji	
b)	kontynuacja współpracy z Poradnią Leczenia Uzależnień w Wągrowcu oraz wspieranie działań podejmowanych przez placówki leczenia odwykowego, w tym także współudział w kosztach szkolenia pracowników poradni podnoszących ich kompetencje i kwalifikacje (jeśli takowa potrzeba zaistnieje);	- liczba osób, które zostały skierowane do poradni przez GKP i RPA - ilość pracowników Poradni uczestniczących w szkoleniu - kwota udzielonego dofinansowania	2024 – 2027
c)	prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oraz osób dotkniętych przemocą domową.	- liczba osób, korzystających z pomocy oferowanej w ramach działalności Punktu Konsultacyjnego; - liczba udzielonych porad, konsultacji, informacji, itp	2024 – 2027
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy domowej. Współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień, w tym:			
a)	współpraca i współfinansowanie działalności organizacji	- liczba dofinansowanych przedsięwzięć i wysokość	2024 –

	pozarządowych i innych instytucji, realizujących różne projekty, programy i inne przedsięwzięcia profilaktyczne o charakterze uniwersalnym (dla wszystkich) i selektywnym (dla grup zwiększonego ryzyka), a także służące rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii czy przemocy domowej;	dofinansowania	2027
b)	współpraca z policją w zakresie działań związanych z przeciwdziałaniem i zmniejszaniem zjawisk alkoholizmu, narkomanii oraz przemocy domowej.	- ilość i rodzaj podjętych działań	
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 ¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego poprzez:			
a)	wdrożenie działań z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych w tym, organizowanie kontroli oraz szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych;	- liczba szkoleń dla sprzedawców prowadzących sprzedaż alkoholu; - liczba sprzedawców napojów alkoholowych/punktów sprzedaży uczestniczących w szkoleniu	2024 – 2027
b)	kontrola podmiotów gospodarczych posiadających zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania wszystkich warunków określonych w ustawie, zezwoleniu i innych aktach dotyczących handlu napojami alkoholowymi;	- liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży alkoholu;	2024 – 2027
c)	opiniowanie wniosków przedsiębiorców ubiegających się o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów	- liczba wydanych opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Gminy	2024 – 2027

	alkoholowych z uchwałami Rady Gminy dotyczących zasad usytuowania na terenie gminy miejsca sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.		
6. Zapewnienie działania Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym:			
a)	tworzenie warunków do pracy Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz jej zespołów – w tym wynagrodzenia dla członków Komisji, obsługa administracyjna i kancelaryjna, dodatkowe szkolenia i podnoszenia kompetencji dla członków Komisji, pokrywanie kosztów sądowych, wydawania opinii przez biegłych sądowych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu oraz innych niezbędnych kosztów wynikających z działań Komisji.	- liczba członków Komisji uczestniczących w jej posiedzeniach; - liczba osób skierowanych na badania biegłych sądowych; - liczba wydanych opinii przez biegłych sądowych; - liczba wniosków skierowanych do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia; - liczba szkoleń dla członków Komisji;	2024 – 2027

Gminny Program realizowany będzie realizowany w latach 2024 - 2027 w ramach środków finansowych planowanych w budżecie Gminy Wągrowiec, stanowiących dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (100%) oraz z opłat za zezwolenie dla przedsiębiorcy zaopatrującego przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, stanowiących dochód budżetu gminy. Wielkość środków finansowych przeznaczonych na finansowanie zadań Gminnego Programu określają odpowiednie działy i rozdziały budżetu Gminy Wągrowiec. Kwota środków niewykorzystanych w danym roku budżetowym zwiększy pulę środków przeznaczonych w następnym roku na realizację Gminnego Programu.

V. Organizacyjne zasoby Gminy.

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wągrowcu.
2. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Komenda Powiatowa Policji w Wągrowcu.
4. Placówki oświatowo-wychowawcze gminy Wągrowiec.
5. Zespół Interdyscyplinarny Gminy Wągrowiec.
6. Sąd Rejonowy w Wągrowcu.
7. Organizacje pozarządowe.

VI. Koordynowanie i realizowanie zadań Gminnego Programu.

Koordynatorem i głównym realizatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wągrowcu.

W zakresie realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu, Gmina Wągrowiec może współpracować z placówkami służby zdrowia, organizacjami pozarządowymi, Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego lub Wielkopolskim Urzędem Wojewódzkim w Poznaniu, a także instytucjami centralnymi zajmującymi się problematyką uzależnień, w tym m.in. z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

VII. Finansowanie zadań Gminnego Programu.

Środki na realizację Programu pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z opłat za zezwolenie dla przedsiębiorcy zaopatrującego przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w napoje alkoholowe w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, stanowiących dochód budżetu gminy. Wielkość środków finansowych przeznaczonych na finansowanie zadań programu określa odpowiedni dział i rozdział budżetu Gminy Wągrowiec w poszczególnych latach.

Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Za udział w pracach Komisji, za jedno posiedzenie (czyli wykonanie konkretnego zadania wynikającego z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, np. kontrola punktu sprzedaży alkoholu, kontrola punktu prowadzenia profilaktycznych zajęć opiekuńczo-wychowawczych, przeprowadzenie rozmów motywujących do podjęcia leczenia, wizja lokalna nowo powstałego punktu sprzedaży alkoholu itp.) jej członkowie otrzymują wynagrodzenie w wysokości 220 zł brutto.

2. Wynagrodzenie nie przysługuje członkowi Komisji będącemu pracownikiem Urzędu Gminy Wągrowiec lub jego jednostek organizacyjnych, jeżeli posiedzenie odbywa się w godzinach jego pracy w Urzędzie lub jednostce organizacyjnej.
3. Podstawą wypłacenia należności dla członków Komisji jest podpis członka na liście obecności – w przeciwnym razie wynagrodzenie nie przysługuje.
4. Członkom Komisji delegowanym w podróż służbową bądź wykonującym pracę wynikającą z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi lub z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, przysługuje zwrot kosztów podróży na zasadach przysługujących pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i pokrywany jest ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023r. poz. 2151) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2004r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939, 2600) zadaniem własnym Gminy jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, jak również przeciwdziałanie narkomanii.

Realizacja ww. zadań jest prowadzona w postaci uchwalonego przez Radę Gminy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Gminny program sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Kompetencja Rady Gminy Wągrowiec do podjęcia niniejszej uchwały wynika z art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023r. poz. 2151) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2004r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r. poz. 1939, 2600).

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest celowe i uzasadnione.

Wójt

Przemysław Majchrzak